

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých

Úplné znění zprávy o České republice

Autor: Milada Stalker
Říjen – 2017

EVROPSKÁ KOMISE

Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování
ředitelství E – Dovednosti
oddělení E.3 — OVP, učňovská příprava a vzdělávání dospělých

Kontaktní informace: Mantas Sekmokas

E-mail: EMPL-E3-UNIT@ec.europa.eu

*Evropská komise
B-1049 Brusel*

**Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti
vzdělávání/dovedností dospělých**

Úplné znění zprávy o České republice

***Europe Direct je služba, která vám pomáhá nalézat odpovědi
na vaše dotazy o Evropské unii.***

Bezplatná telefonní linka (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Poskytnuté informace i většina hovorů jsou bezplatné (ačkoliv někteří operátoři, telefonní budky nebo hotely vám mohou účtovat poplatek).

PRÁVNÍ UPOZORNĚNÍ

Tento dokument byl vypracován pro Evropskou komisi, ale vyjadřuje pouze názory svých autorů a Komise nenes zodpovědnost za jakékoliv případné použití informací obsažených v tomto dokumentu.

Více informací o Evropské unii lze najít na internetu (<http://www.europa.eu>).

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2018

© Evropská unie, 2018

Reprodukce je povolena pod podmínkou uvedení zdroje.

V případě použití materiálů, na které se nevztahují autorská práva EU, je nutné požádat o svolení přímo uvedené majitele autorských práv.

OBSAH

1.0	PŘEHLED INFORMACÍ O ZEMI	6
1.1	Trendy pro celou populaci.....	6
1.2	Trendy u dospělých s nízkou kvalifikací	8
2.0	STRUČNÝ PŘEHLED SYSTÉMU VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH	12
2.1	Hlavní prvky a stručné shrnutí vývoje v minulosti	12
2.2	Poskytování	14
3.0	POLITIKY VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH.....	18
3.1	Souvislosti.....	18
3.2	Rámec politiky vzdělávání dospělých.....	23
3.3	Vnitrostátní kvantitativní cíle politiky	30
3.4	Zajišťování kvality	32
3.5	Budoucí změny politik	34
4.0	INVESTICE DO SYSTÉMŮ VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH.....	37
4.1	Celkové investice do vzdělávání dospělých a změna v průběhu času	37
4.2	Veřejné vnitrostátní investice.....	37
4.3	Podpora EU prostřednictvím strukturálních fondů (především ESF)	40
5.0	HODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ POLITIKY	43
5.1	Vzbuzení zájmu studujících o učení.....	43
5.2	Zvýšit investice zaměstnavatelů do učení	45
5.3	Zlepšení rovnosti přístupu pro všechny	45
5.4	Poskytovat učení, které je relevantní	46
5.5	Zajišťovat vysoce kvalitní učení.....	47
5.6	Zajistit soudržnou politiku	48
6.0	SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY SYSTÉMU VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH	49
6.1	Silné stránky	49
6.2	Slabé stránky.....	49
7.0	JE ZAPOTŘEBÍ DALŠÍCH REFORM A ZMĚN ORIENTACE POLITIKY	51
8.0	SHRNUTÍ	52
9.0	POUŽITÁ LITERATURA.....	54
	PŘÍLOHY:.....	59
	Příloha 1: Seznam přijatých právních aktů, strategií a zákonů	59
	Příloha 2: Soupis veřejných zásahů.....	63

1.0 PŘEHLED INFORMACÍ O ZEMI

1.1 Trendy pro celou populaci

1.1.1 Míra zaměstnanosti – celá populace

Tabulka 1.1: Vývoj míry zaměstnanosti – vnitrostátní průměr (2010–2016) ve srovnání s údaji pro EU

Zeměpisná oblast	Roky										Cíle	
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	EU 2020	Vnitrostátní 2020	
Průměr EU-28	:	67,9	68,6	68,6	68,4	68,4	69,2	70	71	zaměstnáno 75 % osob ve věku 20–64	75	
Členský stát	70,9	70,7	70,4	70,9	71,5	72,5	73,5	74,8	76,7			

Zdroj: Míry zaměstnanosti podle věku a úrovně dosaženého vzdělání (v %), kód Eurostatu lfsa_ergaed, naposledy aktualizováno dne 25. dubna 2017.

Vysvětlující poznámka: Tato tabulka porovnává průměrnou míru zaměstnanosti populace ve věkové skupině 20 až 64 let (všechny úrovně klasifikace ISCED) v daném členském státě za období 2000–2016 s cíli a průměrem EU, včetně cíle strategie Evropa 2020, vnitrostátními cíli pro rok 2020 a průměrnou mírou zaměstnanosti v EU za rok 2016.

– Porovnání s cílem strategie Evropa 2020

Česká republika dosáhla cílové míry podle strategie Evropa 2020, která činí 75 %, již v roce 2016. Příčinou byly příznivé hospodářské podmínky i úspěšné provádění opatření popsanych v akčním plánu na podporu zaměstnanosti (například rekvalifikace, stáže pro zdravotně postižené a obecně prospěšné práce).

Vysoká míra celkové zaměstnanosti je v České republice přirozeně doprovázena nízkou mírou nezaměstnanosti (očistěné od sezónních vlivů), která podle údajů Eurostatu činila pouze 3,2 % (v březnu 2017), což představovalo nejnižší míru nezaměstnanosti v EU (ve srovnání s průměrem EU, který činil 8,0 %).

Vysokou míru zaměstnanosti je také možné vysvětlit poměrně nízkými mzdami. Minimální měsíční mzda činí asi 400 EUR (330,1 EUR v roce 2015)¹. Pouze čtyři země EU-28 mají minimální mzdu nižší (BG, LT, RO a HU).

¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00155&plugin=1>.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

– Porovnání s vnitrostátním cílem pro rok 2020

Vnitrostátní cíl pro rok 2020, který je rovněž uveden ve strategii politiky zaměstnanosti, byl totožný s cílem uvedeným ve strategii Evropa 2020 a tohoto cíle bylo také dosaženo. Dílčí vnitrostátní cíle, jako je zvýšení míry zaměstnanosti žen na 65 % a míry zaměstnanosti starších pracovníků (ve věku 55–64 let) na 55 %, byly rovněž splněny.

– Porovnání vnitrostátních údajů za rok 2016 a průměru EU-28 za rok 2016

Průměr EU-28 byl překročen o 5,7 procentního bodu.

– Vývoj v čase

Celková míra zaměstnanosti v České republice se od roku 2010 setrvale zvyšuje.

1.1.2 Míra účasti – celá populace

Tabulka 1.2: Vývoj míry účasti na vzdělávání a odborné přípravě – vnitrostátní průměr (2010–2016) ve srovnání s údaji pro EU

Zeměpisná oblast	Roky										Cíle	
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	EU 2020	Vnitrostátní 2020	
Průměr EU-28	:	9,6	9,3	9,1	9,2	10,7	10,8	10,7	10,8			
Členský stát	:	5,6	7,8	11,6	11,1	10	9,6	8,5	8,8	15 % všech dospělých v celoživotním učení		

Zdroj: Míra účasti na vzdělávání a odborné přípravě podle pohlaví a věku (v %), kód Eurostatu trng_lfse_01, naposledy aktualizováno dne 25. dubna 2017.

Vysvětlující poznámka: Tato tabulka porovnává míru účasti na celoživotním učení u dospělých ve věku 25–64 let s údaji pro EU během období 2000–2016.

– Porovnání s cílem strategie Evropa 2020

Česká republika dosahuje míry účasti 8,8 %, a významně tak zaostává za cílem strategie Evropa 2020, který činí 15 %.

Celková účast je silně provázána s celkovou dostupností poskytování služeb vzdělávání dospělých. Veřejné výdaje na vzdělávání v České republice patří mezi nejnižší v Evropě. V roce 2015 činily 4,01 % HDP. Jak se uvádí ve studii Evropské komise (EK, 2015), nárůst veřejných výdajů na vzdělání o jeden procentní bod (v % HDP) znamená nárůst o šest procentních bodů v míře účasti na vzdělávání dospělých.

Ačkoliv se nejedná o jediný důvod, proč je míra účasti v České republice nízká, je třeba jej zmínit. Mezi jiná vysvětlení patří vysoký procentní podíl obyvatelstva s nejvyšším dosaženým vzděláním na úrovni ISCED 3 a vyšším, neochota obyvatelstva účastnit se vzdělávání dospělých či za ně platit a nedostatek důvěry zaměstnavatelů, pokud jde o přínosy vzdělávání, a neuvolňování zaměstnanců za účelem vzdělávání dospělých. (ČSÚ, 2010)².

– Porovnání vnitrostátních údajů za rok 2016 a průměru EU-28 za rok 2016

Česká republika zaostává za průměrem EU-28 o 2 procentní body. S ohledem na nové projekty ESF můžeme očekávat nárůst míry účasti. Významnou otázkou je, zda bude tento nárůst pokračovat i po ukončení poskytování podpory z EU.

– Vývoj v čase

V roce 2011 vůbec poprvé míra účasti na vzdělávání a odborné přípravě přesáhla průměr EU, a to hodnotou 11,4 %, což představovalo meziroční nárůst o 3,9 procentního bodu. V roce 2012 míra poklesla na 10,8 % a pokles pokračoval do roku 2015. Z těchto údajů vyplývá, že náhlý nárůst nebyl důsledkem zásadní změny, ale spíše důsledkem projektů prováděných v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. To znamená, že je zapotřebí další podpory a odstranění stávajících překážek, má-li být dosaženo trvalého dopadu na vyšší účast dospělých ve vzdělávání.

V roce 2016 jsme zaznamenali mírný nárůst, což je dobré znamení pro budoucí vývoj.

1.2 Trendy u dospělých s nízkou kvalifikací

1.2.1 Podíl dospělých s nízkou kvalifikací

Tabulka 1.3: Podíl dospělých s nízkou kvalifikací (ISCED 0–2) – vnitrostátní údaje (2010–2016) ve srovnání s průměrem EU-28 za rok 2016

Zeměpisná oblast	Roky								
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Průměr EU-28	:	30,6	27,3	26,6	25,8	24,8	24,1	23,5	23
Členský stát	13,9	10,1	8,1	7,7	7,5	7,2	6,8	6,8	6,6

Zdroj: Populace podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, pohlaví a věku (v %), Eurostat edat_lfse_03, naposledy aktualizováno dne 25. dubna 2017.

Vysvětlující poznámka: tato tabulka porovnává procentní podíl populace s nízkou kvalifikací (úrovně 0–2 podle ISCED) v roce 2016 s průměrem EU-28 za rok 2016 a období 2000–2016.

² ČSÚ (Český statistický úřad), (2010). *Další odborné vzdělávání zaměstnaných osob* <https://www.czso.cz/csu/czso/dalsi-odborne-vzdelavani-zamestnaných-osob-dov-2010-f6lqqfmyxn>
Ve studii ČSÚ se konstatuje, že řada zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají méně než 50 zaměstnanců, nevěnuje vzdělávání dospělých u svých zaměstnanců pozornost. Hlavním důvodem jsou finanční náročnost a nároky na čas zaměstnanců.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

– Porovnání s průměrem EU-28

Česká republika má druhý nejvyšší podíl osob s nejvyšším dosaženým vzděláváním na úrovni ISCED 3 (67,1 % v roce 2016) a vyšší. Proto je procentní podíl populace v nízkou kvalifikací i nadále poměrně nízký.

– Vývoj v čase

Ve zkoumaném časovém období se procentní podíl populace s nízkou kvalifikací snížil z 13,9 % na 6,6 %. Tento pokles je zapříčiněn především tím, že starší, méně kvalifikovaní pracovníci přestávají být ekonomicky aktivní, a menší měrou prohlubováním dovedností v rámci formálního vzdělávání dospělých které má v České republice dlouhou tradici.

1.2.2 Míra zaměstnanosti dospělých s nízkou kvalifikací

Tabulka 1.4: Míra zaměstnanosti dospělých s nízkou kvalifikací (ISCED 0–2) – vnitrostátní údaje (2010–2016) ve srovnání s průměrem EU-28 za rok 2016

Zeměpisná oblast	Roky								
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Průměr EU-28	:	55,7	53,8	53,4	52,7	52	52,6	53,2	54,3
Členský stát	47,2	41,2	43,2	42,2	40,4	41,8	43	41,9	45,1

Zdroj: Míry zaměstnanosti podle věku a úrovně dosaženého vzdělání (v %), kód Eurostatu lfsa_ergaed, naposledy aktualizováno dne 25. dubna 2017.

Vysvětlující poznámka: Tato tabulka porovnává míru účasti osob s nízkou kvalifikací (úrovně ISCED 0–2) s průměrem EU za období 2010–2016.

– Porovnání s průměrem EU-28

Míra zaměstnanosti dospělých s nízkou kvalifikací v České republice (45,1 %) zaostává za průměrem EU-28 ve výši 54,3 %. Dospělé s nízkou kvalifikací lze tradičně jen obtížně zapojit do trhu práce. Nízká míra zaměstnanosti dospělých s nízkou kvalifikací je částečně dána skutečností, že pouze 6,6 % obyvatelstva dosáhlo úrovně 0–2 klasifikace ISCED.

Ačkoliv se na tuto skupinu zaměřuje aktivní politika zaměstnanosti a řada programů a projektů, nárůst je poměrně pomalý.

– Vývoj v čase

Nebyly nalezeny žádné údaje, které by vysvětlily změny v míře zaměstnanosti dospělých s nízkou kvalifikací během daného období nebo skutečnost, že nejvyšší úrovně ve výši 47,2 % bylo dosaženo v roce 2000.

1.2.3 Míra účasti dospělých s nízkou kvalifikací

Tabulka 1.5: Míra účasti dospělých s nízkou kvalifikací – průměr EU ve srovnání s vnitrostátním průměrem

Zeměpisná oblast	Roky								
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Průměr EU-28	:	3,7	3,9	4	3,9	4,5	4,5	4,3	4,2
Členský stát	:	0,8	1,4	2,8	2,4	2,5	2,2	1,9	2,3

Zdroj: Míra účasti na vzdělávání a odborné přípravě podle pohlaví a nejvyššího dosaženého vzdělání (v %), kód Eurostatu trng_lfse_03, naposledy aktualizováno dne 25. dubna 2017. Vysvětlující poznámka: Tato tabulka porovnává míru účasti na celoživotním učení u dospělých ve věku 25–64 let s nízkou kvalifikací (úrovně 0–2 klasifikace ISCED) s údaji pro EU za období 2000–2016.

– Porovnání s průměrem EU-28

Navzdory učiněným opatřením je míra účasti dospělých s nízkou kvalifikací na vzdělávání a odborné přípravě nižší než průměr EU-28. Bohužel nebylo možné najít žádné informace, které by tento jev objasnil. Podle D. Münicha, autora EEPO Review (EK, 2015a)³, kombinovaný dopad několika faktorů ovlivňujících provoz sítě veřejných služeb zaměstnanosti (jako je reorganizace a rozbití informačního systému) způsobil, že ústřední monitorování a shromažďování údajů bylo omezeno na 5 let, protože žádné ze stávajících pravidelných zpráv MPSV (Ministerstva práce a sociálních věcí) či veřejných služeb zaměstnanosti neuvádějí informace o tom, jaký podíl nezaměstnaných s nízkou kvalifikací (nebo jakékoliv jiné zranitelné skupiny) se účastní rekvalifikace.

Nízký podíl dospělých s nízkou kvalifikací je v některých případech dán skutečností, že zaměstnavatelé raději podporují vzdělávání dospělých u zaměstnanců s vyšší kvalifikací. Zaměstnanci s nízkou úrovní nejvyššího dosaženého formálního vzdělání, pro které může být vzdělávání dospělých nejpřínosnější, se ho zúčastňují jen zřídka. Účast zaměstnanců s terciárním vzděláním na vzdělávání dospělých je 8krát až 10krát vyšší.

Podle současných odhadů, např. výstupu projektu PŘEKVAP (FDV, 2015)⁴, má dojít ke snížení poptávky s ohledem na pracovníky s nízkou kvalifikací. Tito pracovníci budou čelit větší konkurenci na trhu práce.

To je zvláště znepokojivé s ohledem na to, že ve věkové skupině 20–24 let, která bude aktivní na trhu práce příštích 40 let, je téměř dvojnásobně vysoký podíl osob, který získal

³ EK, (2015a). EEPO Review jaro 2015: Upskilling unemployed adults The organisation, profiling and targeting of training provision (Prohlubování dovedností nezaměstnaných dospělých. Organizace, profilování a cílení poskytování odborné přípravy)

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=2265&furtherNews=yes>.

⁴ FDV, (2015). *Předvídání kvalifikačních potřeb: koncept – metody – data. Část 3. Čtvrtá průmyslová revoluce a zaměstnanost. Výstup projektu Předvídání kvalifikačních potřeb (PŘEKVAP).* <https://koopolis.cz/sekce/knihovna/407-prekvap-predvidani-vyvoje-trhu-prace-a-zkvalitnovanivystupu-tohoto-predvidani>.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

pouze základní vzdělání, oproti věkové skupině 45–53 let, která v průběhu příštích 20 let odejde z trhu práce.

Jednou ze zranitelných skupin na trhu práce jsou ženy. Mají nižší míru zaměstnanosti a nižší úroveň IT (digitální) gramotnosti. S menší pravděpodobností se budou věnovat technickým oborům, které jsou poptávané na trhu práce a které budou podle projekcí v budoucnu ještě poptávanější. Zrychlení technologických změn a nerovnováhy ve strukturální nabídce dovedností a poptávce po nich velmi pravděpodobně povedou k nárůstu počtu lidí, kteří se nedokáží včas přizpůsobit, a hrozí, že budou vyloučeni z trhu práce. Další navýšení již tak vysoké míry dlouhodobé nezaměstnanosti by mělo škodlivý společenský dopad (SPD, 2016)⁵.

– *Vývoj v čase.*

Míra celoživotního učení dospělých ve věku 25–64 let s nízkou úrovní kvalifikace v České republice mezi roky 2005 a 2011 významně vzrostla o 2 % (z 0,8 % na 2,8 %). To může být dáno zásahy podporovanými fondem ESF. V průběhu uplynulých šesti let (od roku 2011 do roku 2016) byla tato míra relativně stabilní, ačkoliv v roce 2015 došlo ke znatelnému poklesu, což by mohlo být vysvětleno zpožděním při provádění projektů a zásahů podporovaných fondem ESF (Operační program Zaměstnanost). Obecně lze říci, že míra účasti se jak v České republice, tak v průměru EU-28 změnila o méně než 1 procentní bod.

---

⁵ SPD (Svaz průmyslu a dopravy České republiky), (2016). *Sladování nabídky a poptávky na současném trhu práce:*

https://www.socialnidialog.cz/images/stories/Dovednosti_cely_dokument.pdf.

2.0 STRUČNÝ PŘEHLED SYSTÉMU VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

2.1 Hlavní prvky a stručné shrnutí vývoje v minulosti

Přesný překlad slova „learning“ (učení se) v kombinaci se slovem „dospělý“ se v české terminologii a tvorbě politik nepoužívá a to ztěžuje pochopení koncepce vzdělávání dospělých, pokud jde o její skutečný význam. Nejběžnějším českým pojmem je „další vzdělávání“ nebo případně „vzdělávání dospělých“.

Odvětví vzdělávání dospělých je v České republice velmi rozmanité. O odpovědnost za vzdělávání dospělých se dělí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Neexistuje jednotný zastřešující právní rámec.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je zodpovědné za vzdělávání dospělých, zejména pokud jde o kvalifikace. Hlavním nástrojem pro provázání předchozího vzdělávání a vzdělávání dospělých je zákon č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání (dále jen zákon č. 179/2006 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání).

Ministerstvo práce a sociálních věcí se zaměřuje na vzdělávání dospělých hlavně jako na nástroj na podporu uplatnitelnosti na trhu práce. Z právním základům patří zákon č. 435/2004 o zaměstnanosti a úřady práce nabízejí poradenství a rekvalifikaci se zvláštním zaměřením na dlouhodobě nezaměstnané a osoby s nízkou úrovní kvalifikace.

Vládní politiky se zabývají vzděláváním dospělých regulovaným státem, které je financováno z veřejných zdrojů. Většina odvětví vzdělávání dospělých je financována ze soukromých zdrojů (obvykle zaměstnavateli) a řídí se vlivem nabídky a poptávky. Vzdělávání dospělých nabízí celá řada institucí, včetně univerzit a sekundárních odborných škol, jakož i soukromých poskytovatelů. Stále více soukromých společností odborně připravuje své vlastní zaměstnance k plnění úlohy školitelů. Rovněž existují centra celoživotního učení, což jsou obvykle skupiny středních školy poskytujících vzdělávání dospělých.

Dospělí mají příležitost získat profesní kvalifikace, které jsou součástí Národní soustavy kvalifikací a jsou veřejně dostupné na adrese www.narodnikvalifikace.cz. Tyto kvalifikace odrážejí činnosti a dovednosti různých povolání, které jsou v současnosti požadovány na trhu práce. Zkoušky provádějí oprávněné subjekty. Většinou se jedná o vyšší sekundární odborné školy (95 %), ale v některých případech je oprávněným subjektem podnik.

V uplynulých deseti letech byly školy vybízeny, aby nabízely vzdělávání dospělých, jakož i počáteční vzdělávání. Projekty UNIV 1–3 pomohly zřídit centra celoživotního učení v každém kraji. Tato centra tvoří obvykle skupiny několika škol. Nabízejí vzdělávání dospělých, kariérové poradenství a zkoušky profesních kvalifikací. Ačkoliv jsou k poskytování vzdělávání dospělých vybízeny veřejné školy, většina vzdělávacích institucí pro dospělé je v soukromých rukou.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

Vzdělávání dospělých není regulované; ke zřízení vzdělávacích institucí pro dospělé není zapotřebí žádná licence nebo předem stanovená kvalifikace. Proto pedagogové podporovali vytvoření profesní kvalifikace „lektor dalšího vzdělávání“. Učení a vzdělávání dospělých (andragogika) je studijním programem na univerzitách.

Asociace institucí vzdělávání dospělých (AIVD) sdružuje více než dvě stovky komerčních vzdělávacích institucí. Spolupracuje s ministerstvy a podílí se na přípravě strategií, právních předpisů atd. AIVD je zastoupena v Národní radě pro kvalifikace.

Témata kurzů, které jsou zajišťovány trhem, nejsou sledována ani statisticky zaznamenávána. Údaje se však shromažďují, pokud jde o rekvalifikační kurzy poskytované úřady práce. Mezi nejžádanější kurzy patří bezpečnostní pracovník, sportovní masáže, kuchař, průvodce v cestovním ruchu a florista.

Rekvalifikační kurzy jsou financovány z fondu ESF a ze státního rozpočtu, a proto kvalitu vzdělávacích programů hodnotí komise Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Programy nabízené úřady práce jakožto rekvalifikační kurzy musí mít akreditaci.

Tabulka 2.1 Počet účastníků formálního vzdělávání a odborné přípravy podle úrovně vzdělání a věku

	Věková skupina 20–24	Věková skupina 25+	Celkem
Úroveň vzdělání (tj. základní, odborné, vysokoškolské)			
Primární	7	0	7
Nižší sekundární	1062	250	1312
Vyšší sekundární	34455	19956	54411
Postsekundární neterciární vzdělání		0	
Krátký cyklus terciárního vzdělání		228	
Bakalářská nebo rovnocenná úroveň		50771	
Magisterská nebo rovnocenná úroveň		47352	
Doktorská nebo rovnocenná úroveň		23317	

Zdroj: Eurostat, databáze Eurostatu, tabulka „Pupils and students enrolled by education level, sex and age“ (Zapsaní žáci a studenti podle úrovně vzdělání, pohlaví a věku) (educ_uoe_enra02), navštíveno dne 21. srpna 2017.

2.2 Poskytování

Vzdělávání dospělých (český ekvivalent pojmu „adult learning“ (učení dospělých), který se v české terminologii nepoužívá) a odbornou přípravu zajišťují základní a vyšší sekundární školy, vysokoškolské instituce, organizace zaměstnavatelů, orgány veřejné správy a místní samospráva a jejich vzdělávací instituce, neziskové organizace, profesní a komerční subjekty.

2.2.1 *Pomáhá dospělým zlepšovat si základní dovednosti*

Základní školy zajišťují kurzy pro dospělé financované z veřejných prostředků, které mají za cíl zlepšit jejich základní dovednosti. Zaměřují se na získání základního vzdělání (ISCED 244, nižší sekundární vzdělání). Více podrobností je uvedeno níže v oddíle 2.2.2 Pomáhá dospělým získat uznanou kvalifikaci.

Pokud jde o vzdělávání dospělých v České republice, zaměřuje se pozornost výlučně na odborné nebo profesní vzdělávání, což znamená, že kurzy gramotnosti a základních početních dovedností nejsou běžné. Nic nenasvědčuje tomu, že by kromě projektů a zásahů fondu ESF existovaly i jiné programy financované z veřejných prostředků, které by měly zlepšit gramotnost a základní početní dovednosti. Tyto zásahy fondu ESF mají za cíl rozvíjet základní a měkké dovednosti, dovednosti v oblasti IKT a sociálně ekonomické dovednosti u lidí, kteří jsou na trhu práce znevýhodnění a/nebo zranitelní. Například byla vydána výzva č. 75 k předkládání návrhů projektů v rámci současného Operačního programu Zaměstnanost (OPZ), která má podpořit rozvoj základních dovedností (gramotnost, základní početní dovednosti, dovednosti IKT) u znevýhodněných skupin za účelem lepší uplatnitelnosti na trhu práce. Cílové skupiny jsou osoby s nízkou úrovní kvalifikace, zdravotně postižené osoby, senioři, dlouhodobě nezaměstnaní a rodiče na rodičovské dovolené. Každá cílová skupina je podporována částkou 2–3 miliony EUR.

2.2.2 *Pomáhá dospělým získat uznanou kvalifikaci*

Kurzy pro dospělé financované z veřejných prostředků zaměřené na získání základních dovedností na úrovni nižšího sekundárního vzdělání jsou pro osoby, které ukončily povinnou docházku na základní škole před řádným ukončením této docházky. Počet těchto osob je v České republice obecně poměrně nízký (asi 5 % dané kohorty, včetně osob, které předčasně ukončily docházku v základních školách speciálních). Proto je nízký také počet osob navštěvujících kurzy pro získání základního vzdělání. V roce 2014/2015 je navštěvovalo 365 studentů.

Základní školy i vyšší sekundární školy (střední školy) mohou pořádat kurzy zaměřené na získání základního vzdělání s důrazem na základní dovednosti. Dotčené vyšší sekundární školy, které chtějí poskytovat tyto kurzy, musí být k tomu oprávněny krajským orgánem.

Kurzy pro získání základního vzdělání probíhají buď ve formě denního studia, kdy počet hodin určí škola v souladu s vnitrostátními vzdělávacími programy pro základní vzdělávání, nebo v distanční formě. Distanční učení je organizováno jako samostudium doplněné v daném školním roce až 180 hodinami konzultací. Délku kurzu určí ředitel školy na základě

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

úrovně předchozího vzdělávání studenta, nejvýše však v délce jednoho školního roku. Úspěšný student, který absolvuje kurz základního vzdělání, získá vysvědčení, které mu umožňuje studovat na vyšších sekundárních školách. Vysvědčení lze získat i složením zkoušky bez účasti na kurzu.

Získání maturitního vysvědčení (české osvědčení o absolvování střední školy, které umožňuje přihlásit se ke studiu na vysokoškolských institucích) je možné za stejných podmínek jako v případě počátečního vzdělávání, ale také formou distančního učení nebo kombinovaného studia. To znamená, že žadatel musí mít ukončené nižší sekundární vzdělání a složit přijímací zkoušku. Tato vnitrostátní standardizovaná zkouška z českého jazyka a z matematiky byla zavedena v roce 2017. Ve čtyřletých programech zakončených maturitní zkouškou mohou studovat pouze studenti, kteří získali určitý počet bodů (60 %). Za rozhodnutí o přijetí nesou odpovědnost ředitelé. Ti pak často vycházejí z dostupnosti (kapacity škol). Rovněž mohou uznat předchozí vzdělávání uchazečů. Maturitní zkouška má standardizovanou část, kterou tvoří český jazyk a buď angličtina, nebo matematika, a specializovanou část, kterou tvoří nejméně tři předměty, jež si volí student.

Akreditované kurzy umožňující dospělým získat uznávané profesní kvalifikace mimo systém formálního školství nabízí akreditovaní poskytovatelé. Schválené kvalifikace a standardy jejich hodnocení jsou uvedeny v Národní soustavě kvalifikací (www.narodnikvalifikace.cz). Další podrobnosti naleznete v oddílech 2.2.6 a 3.2.1.2.

2.2.3 Pomáhá dospělým rozvíjet jiné znalosti a dovednosti za jiným účelem, než je výkon povolání

Poskytování neformálního vzdělávání dospělým, které přímo nesouvisí s prací, nabízí například státní a soukromé jazykové školy a hustá síť uměleckých škol, které jsou zčásti financovány z veřejných prostředků.

Vzdělávací programy pro dospělé poskytují také neziskové organizace a komunitní centra.

Existuje bohatá nabídka kurzů poskytovaných soukromými komerčními poskytovateli. Největší a nejvíce respektované sdružení poskytovatelů soukromého vzdělávání je AIVD (Asociace institucí vzdělávání dospělých), které má více než 200 členů. Byla založena v roce 1990 a od té doby podporuje své členy v zájmu zlepšování kvality vzdělávání dospělých. Nejucelenější webové stránky nabízející kurzy pro dospělé jsou Educuity (<http://www.skoleni-kurzy-educuity.cz/kurzy>), které obsahují desetitisíce kurzů.

2.2.4 Usnadňuje přechod na trh práce pro nezaměstnané nebo osoby ohrožené nezaměstnaností (aktivní politiky na trhu práce)

Rekvalifikační kurzy jsou určeny uchazečům o zaměstnání (nezaměstnaným) registrovaným na pobočce úřadu práce nebo tyto kurzy organizuje pro své zaměstnance zaměstnavatel, který – například – mění výrobní proces.

Pokud má být kurz organizovaný vyšší sekundární školou nebo terciární odbornou školou uznán jako rekvalifikační pro registrované nezaměstnané, je třeba dohody s příslušnou

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

pobočkou úřadu práce. Rekvalifikační kurzy poskytují i soukromé vzdělávací organizace. Obory nabízených rekvalifikačních kurzů jsou ovlivněny potřebami trhu práce v daném regionu.

Rekvalifikace je jedním z nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Obecným cílem je uplatnitelnost na trhu práce a konkrétním cílem pak příprava nezaměstnaných nebo zranitelných skupin dospělých na určité povolání tím, že je vybaví určitými dovednostmi.

Další podrobnosti naleznete v oddílech 2.2.6 a 3.2.2.

2.2.5 Umožňuje dospělým přístup k vysokoškolskému vzdělání

Každá osoba bez ohledu na věk má právo podat přihlášku k přijetí na jakoukoliv vysokou školu, pokud splňuje požadavky na přijetí (získání maturitního vysvědčení, viz oddíl 2.2.2) a v případě většiny vysokých škol pokud složí přijímací zkoušku. Většina studentů ve vysokoškolském vzdělávání studuje na veřejných vysokých školách, na kterých je studium obecně bezplatné.

Kromě řádných studijních programů nabízejí vysoké školy kurzy celoživotního vzdělávání. Tyto kurzy mohou být profesně orientované (např. doplňující odborná příprava pedagogických pracovníků) nebo mohou být zaměřeny na osobnostní rozvoj, IT atd. Podmínky pro tyto kurzy upřesňují vnitřní předpisy jednotlivých institucí. Účastníci kurzů celoživotního vzdělávání buď hradí poplatek, nebo jsou kurzy bezplatné.

Účastníci celoživotního vzdělávání se nepovažují na vysokoškolské studenty. Podle zákona o vysokých školách však vysokoškolská instituce může uznat až 60 % kreditů potřebných k řádnému ukončení studia, pokud úspěšní absolventi kurzů celoživotního vzdělávání byli přijati do řádných akreditovaných studijních programů (směřujících k získání titulu).

Některé vysokoškolské instituce a komerční vzdělávací agentury nabízejí přípravné kurzy na přijímací zkoušky na řadu studijních oborů pro uchazeče, kteří nebyli přijati do řádných studijních programů.

Některé vysokoškolské instituce rovněž nabízejí vzdělávací programy pro seniory s názvem univerzita třetího věku, které jsou zaměřeny na osobnostní rozvoj. Trvají jeden semestr, jeden rok nebo tři roky.

2.2.6 Umožňuje dospělým zaměstnancům rozvíjet své pracovní dovednosti

Odborné vzdělávání a přípravu dospělých zajišťují některé vysoké školy (viz oddíl 2.2.5), většina odborných škol, zaměstnavatelé a soukromé vzdělávací instituce.

Důležitým nástrojem dalšího odborného vzdělávání a odborné přípravy je Národní soustava kvalifikací (NSK). Soustava je veřejně dostupná (www.narodnikvalifikace.cz) a používá se pro ověřování neformálního a informálního učení, jak stanoví zákon o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání (dále jen zákon o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání). Popisy standardů kvalifikací se používají jako zdroj pro vypracování programů odborného vzdělávání a přípravy v rámci počátečního a dalšího vzdělávání,

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých Úplné znění zprávy o České republice

protože kvalifikace podle NSK jsou nové, pravidelně aktualizované a vypracovávají se v úzké spolupráci se zúčastněnými stranami, tj. zaměstnavateli. NSK zahrnuje osm kvalifikačních úrovní a v současnosti je tvoří 1 160 profesních kvalifikací na úrovních NSK/EQF 2 až 7. Více než 150 000 dospělých studentů absolvovalo zkoušky a získalo osvědčení o získání profesní kvalifikace.

Pouze kurzy a poskytovatelé akreditovaní Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy mohou zajišťovat kurzy vedoucí k získání profesní kvalifikace podle definice uvedené v Národní soustavě kvalifikací (NSK). Rekvalifikační kurzy musí připravit účastníky na složení standardizované zkoušky podle Národní soustavy kvalifikací, pokud existuje příslušná kvalifikace podle NSK. Vnitrostátní osvědčení získají pouze účastníci akreditovaných rekvalifikačních kurzů a kurzů ukončených zkouškou profesních kvalifikací podle zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

Profesní rozvoj zaměstnanců je součástí zákoníku práce, který stanoví práva a povinnosti pro zaměstnance i zaměstnavatele. Zaměstnanci jsou povinni si udržovat, prohlubovat a obnovovat kvalifikace. Zaměstnavatelé jsou povinni poskytovat odbornou přípravu zaměstnancům bez relevantních dovedností nebo zaměstnancům převedeným z jiného pracoviště nebo na nový druh práce z důvodů na straně zaměstnavatele. Zaměstnavatel je také povinen zajistit odbornou praxi absolventům, kteří mají méně než dvouletou pracovní zkušenost. Zaměstnavatel je oprávněn uložit zaměstnanci rozvíjet kvalifikace (což zahrnuje udržování a osvěžování si kvalifikace) a zaměstnanec je povinen zaměstnavateli vyhovět.

Rozvoj pracovních dovedností u zaměstnanců je v současnosti podporován projekty (např. POVEZ II a VDTP II) financovanými fondem ESF v rámci Operačního programu Zaměstnanost. (Další podrobnosti naleznete v oddíle 5.4)

2.2.7 *Jiné (pokud existují)*

Pro velmi omezené cílové skupiny mohou být uspořádány kurzy, ve kterých je podmínkou pro přijetí určitá úroveň materiálního zajištění. Může se jednat například o kurzy na pomoc bezdomovcům, aby se dokázali vymanit ze své situace, nebo vzdělávací kurzy ve věznicích.

Vzdělávání je více či méně pravidelnou součástí činnosti muzeí a galerií, včetně přednášek nebo kurzů a komentáře k výstavám. Veřejné knihovny pořádají řadu kulturních a vzdělávacích činností (přednášky z různých oborů, výstavy, kurzy atd.). Komunitní kulturní střediska tradičně pořádají přednášky a kurzy v různých oborech (včetně např. hudebních kurzů, kurzů cizích jazyků a kurzů tance a společenského chování) podle zájmů lidí.

Občanské vzdělávání obvykle nabízejí nevládní a nezisková sdružení a instituce. Neexistuje vnitrostátní strategie nebo finanční rámec pro jeho rozvoj. K výsledným problémům se řadí nízká udržitelnost a roztříštěnost činností. Často je tvoří řada projektů s krátkou životností, na jejichž výstupy, ačkoliv jsou často zajímavé a kvalitní, se nenavazuje (COV, 2013).

3.0 POLITIKY VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

3.1 Souvislosti

3.1.1 *Rozdělení povinností, pokud jde o vzdělávání dospělých*

Zákon č. 2/1969 o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (zákon o rozdělení pravomocí) stanoví, že Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy koordinuje činnost ministerstev, jiných ústředních orgánů státní správy a profesních komor „v oblasti získávání kvalifikací v systému dalšího vzdělávání podle zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání“. Ministerstvo práce a sociálních věcí je ústředním orgánem státní správy pro pracovněprávní vztahy, bezpečnost práce, zaměstnanost a rekvalifikaci, kolektivní vyjednávání, mzdy a jiné odměny za práci, důchodové zabezpečení, nemocenské pojištění, sociální péči, péči a pracovní podmínky žen a mladistvých, právní ochranu mateřství, péči o rodinu a děti, péči o občany, kteří potřebují zvláštní pomoc, a pro další otázky mzdové a sociální politiky.

Nedostatečná komunikace mezi oběma ministerstvy odpovědnými za vzdělávání dospělých vedla v minulosti ke zdvojování projektů a významně odlišným přístupům. Proto v zájmu zajištění úspěchu snah vyvíjených oběma ministerstvy bylo nezbytné zvýšit míru spolupráce a dohodnout se na rozdělení pravomocí v oblasti vzdělávání dospělých.

Toto rozdělení pravomocí v oblasti vzdělávání dospělých bylo schváleno v roce 2009 a platí dodnes. V rozdělení se jasně uvádějí pravomoci a povinnosti jednotlivých ministerstev. Obecně platí, že povinnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy souvisejí s podporou zajišťování vzdělávání, zatímco povinnosti Ministerstva práce a sociálních věcí se týkají stimulace poptávky po vzdělávání dospělých.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Toto jsou hlavní povinnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) v rámci vzdělávání dospělých:

1. Příprava právních předpisů o vzdělávání dospělých.
2. Vytvoření strategií pro vzdělávání dospělých a provázání počátečního vzdělávání a vzdělávání dospělých v souladu s koncepcí celoživotního učení.
3. Definice systému finanční podpory pro vzdělávání dospělých.
4. Financování výzkumu, provádění studií a srovnávání údajů o vzdělávání dospělých na mezinárodní, vnitrostátní a regionální úrovni.
5. Vypracování programů vzdělávání dospělých.
6. Podpora nabídky vzdělávání, které splňuje konkrétní kritéria kvality.
7. Shromažďování informací o nabídce vzdělávání dospělých.
8. Systém ověřování neformálního a informálního učení, zákon č. 179/2006 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a vývoj Národní soustavy kvalifikací v souladu s vývojem Národní soustavy povolání (klasifikace).
9. Rozvoj systému vzdělávání dospělých v rámci systému školství pro osoby, které chtějí získat vyšší úroveň formálního vzdělání.
10. Podpora občanského a zájmového vzdělávání dospělých.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

11. Podpora pedagogů v rámci vzdělávání dospělých.
12. Poskytování celoživotního učení, sledování kvalifikací a dovedností potřebných na trhu práce, vytvoření nástrojů pro informační podporu celoživotních poradenských služeb.
13. Podpora propagace vzdělávání dospělých a jeho nástrojů.

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). Toto jsou hlavní povinnosti Ministerstva práce a sociálních věcí v oblasti vzdělávání dospělých:

1. Analýza současné a budoucí poptávky po kvalifikacích na trhu práce.
2. Průběžný dialog se sociálními partnery.
3. Rozvoj a správa definic povolání (v rámci Národní soustavy povolání) jako nezbytná podmínka pro vytváření příslušných kvalifikací a ověřování neformálního a informálního učení.
4. Stanovení požadavků na vzdělávání dospělých ve spojení s trhem práce za účelem maximalizace rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce.
5. Rekvalifikace v souladu s požadavky trhu práce, včetně financování a vzdělávání uchazečů o zaměstnání s cílem umožnit jim zapojit se do trhu práce.
6. Podpora vzdělávání pro znevýhodněné dospělé vstupující na trh práce.
7. Podpora pro rozvoj lidských zdrojů, podpora pro vzdělávání zaměstnanců a zaměstnavatelů, zřizování systémů pro rozvoj lidských zdrojů v podnicích se zvláštním důrazem na malé a střední podniky.
8. Zajištění kariérového poradenství pro uchazeče o zaměstnání.

Vnitrostátní politiky se v krajích promítají do dvou oblastí:

Ministerstvo školství vypracovává Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky, který stanoví priority v oblasti vzdělávání, jež jsou pro kraje závazné.

Ministerstvo práce a sociálních věcí řídí Generální ředitelství Úřadu práce, které spravuje místní pobočky v krajích.

Pro kraje se zveřejňují výzvy v rámci Operačního programu Zaměstnanost (2014–2020) financovaného z fondu ESF, které mají podporovat činnosti v oblasti zaměstnanosti a vzdělávání dospělých. Výzvy zajišťují obecný rámec, podle něhož mohou kraje provádět projekty, které odpovídají vlastním potřebám krajů.

V květnu 2010 Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo školství zřídily Národní poradenské fórum jako společný poradní orgán v oblasti kariérového poradenství v celoživotní perspektivě. Sdružuje subjekty poskytující a rozvíjející služby kariérového a jiného poradenství v České republice, včetně institucí spravovaných státem.

Ministerstvo kultury jako ústřední orgán státní správy pro sdělovací prostředky, knihovny a kulturní a vzdělávací činnosti zajišťuje podporu pro významnou část zájmového vzdělávání.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých Úplné znění zprávy o České republice

Všechna ministerstva jsou odpovědná za odbornou přípravu na výkon povolání v regulovaných povoláních v oblasti jejich působnosti. Jsou také autorizujícími orgány podle zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, tj. udělují subjektům autorizaci pořádat zkoušky a udělovat profesní kvalifikace (další podrobnosti naleznete v oddílech 2.2.6 a 3.2.1) a účastní se přípravy standardů kvalifikací a jejich hodnocení v oblasti své působnosti.

Kraje zřizují veřejné sekundární a terciární odborné školy, proto je jejich úloha v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, včetně vzdělávání dospělých, velmi důležitá.

Obce jsou oprávněny zřizovat základní školy a místní muzea, galerie, knihovny a kulturní komunitní střediska, což jsou tradiční místa, kde probíhá vzdělávání a učení dospělých a kulturní aktivity.

Vzdělávání dospělých také ovlivňují poradní orgány vlády, zejména Rada hospodářské a sociální dohody, a sociální partneři. Jednotlivé kraje zřizují rady pro rozvoj lidských zdrojů (s poradní funkcí). Obchodní komory také vystupují jako poskytovatelé odborné profesní přípravy na celostátní a regionální úrovni.

3.1.2 *Hlavní vnitrostátní sociálně ekonomické strategie, jimiž se řídí poskytování vzdělávání dospělých*

Významný vliv na rozvoj politiky zaměstnanosti a politiky vzdělávání dospělých mělo schválení těchto strategických dokumentů:

Strategický rámec Česká republika 2030

Strategický rámec Česká republika 2030 vymezuje dlouhodobé cíle nejen v rámci sociálního, environmentálního a ekonomického pilíře udržitelného rozvoje, ale také v oblasti dobrého vládnutí, globálního vývoje a krajů a obcí. Stanoví 97 specifických cílů, které mají zlepšit životní podmínky lidí a současně respektovat zásady udržitelného rozvoje. Dokument poslouží jako zastřešující rámec pro odvětvové, regionální a místní strategie. Výběr a schválení konkrétních opatření provedou příslušné orgány veřejné správy a podpoří je činnosti nestátních zúčastněných stran. Schopnost používat inovativní přístupy, získávat průřezové dovednosti a poučit se ze zkušeností je nezbytná, máme-li zachovat respekt vůči kulturnímu dědictví.

Opatření na splnění tohoto cíle by měla směřovat k rozvoji a zlepšování systému počátečního vzdělávání a vzdělávání dospělých (celoživotního učení), přičemž důraz se klade na zlepšení základních kompetencí studentů s cílem zlepšit jejich uplatnitelnost na trhu práce a úspěch v občanském životě a zvýšit motivaci k účasti na vzdělávání dospělých. Opatření budou rovněž zaměřena na větší zapojení podnikatelských subjektů do vzdělávání a silnější spolupráci mezi orgány veřejné správy, podnikatelskou sférou a neziskovým sektorem.

Akční plán na podporu hospodářského růstu a zaměstnanosti ČR, aktualizace pro rok 2017

Vzdělávání, včetně rekvalifikace, se považuje za jeden z hlavních pilířů dalšího hospodářského růstu. V akčním plánu se zdůrazňuje nezbytnost posoudit, jaké změny je třeba provést v oblasti vzdělávání a na trhu práce, aby se využil plný potenciál digitalizace pro hospodářství. Plán obsahuje zvláštní úkoly pro MŠMT i MPSV na rok 2017, například vypracování informativní příručky pro rozvoj spolupráce mezi svazy zaměstnavatelů a pedagogy, provedení analýzy efektivity současného systému rekvalifikací a posouzení podkladové studie pro Iniciativu 4.0 spolu s návrhem opatření a plánu.

Národní program reforem České republiky 2017

Pokud jde o systém vzdělávání dospělých, tento klíčový každoroční dokument reforem zdůrazňuje význam zvyšování kvality vzdělávání dospělých, čemuž se bude věnovat projekt KVASAR (Zvyšování kvality a efektivity systému dalšího vzdělávání ve spolupráci se zaměstnavateli). Cílem tohoto projektu bude návrh přezkumu rekvalifikačních kurzů, aby lépe odpovídaly potřebám trhu práce, nezaměstnaných a studentů. Rekvalifikace by měla být prováděna formou modulů s cílem zohlednit předchozí učení osob, které rekvalifikací procházejí.

Vládní iniciativa Průmysl 4.0

Průmysl 4.0 (neboli čtvrtá průmyslová revoluce) je nejnovější trend v oblasti digitalizace a automatizace. Stroje a technologie převzou významnou část repetitivních úkonů, což povede mimo jiné k významným změnám na trhu práce. Řada pracovních míst pro osoby s nízkou kvalifikací zanikne, zatímco na druhé strany se očekává, že vzniknou nová pracovní místa vyžadující kvalifikovanější práci.

Pro Českou republiku jako zemi orientovanou převážně na vývoz s vysokým podílem průmyslu představuje čtvrtá průmyslová revoluce významnou výzvu a příležitost, z níž bude čerpat svou budoucí konkurenceschopnost. Proto v roce 2016 česká vláda schválila iniciativu Průmysl 4.0 vypracovanou Ministerstvem průmyslu a obchodu. Obsahuje klíčové informace, postihuje možné trendy a nastiňuje návrhy opatření (Mařík 2016)⁶.

Stěžejním faktorem úspěchu z hlediska schopnosti vypořádat se s dopady na zaměstnanost je především kvalita a funkčnost systému vzdělávání, včetně celoživotního učení. Pro oblast trhu práce a vzdělávání dospělých iniciativa doporučuje mimo jiné:

- otestovat nové nástroje pro aktivní politiku zaměstnanosti v souvislosti s povahou změn na trhu práce (např. takzvaná dlouhá rekvalifikace odpovídající požadavkům na technologie stanoveným iniciativou Průmysl 4.0),
- zahájit moderní programy odborné přípravy a rekvalifikace, které podporují rozvoj digitální gramotnosti pro celou populaci, zejména pak pro osoby ohrožené nezaměstnaností, nezaměstnané a ty, kteří přicházejí o zaměstnání, protože jejich povolání jsou na ústupu,

---

⁶ <https://www.ciirc.cvut.cz/wp-content/uploads/2016/08/2016-08CzechInitiativeIndustry4-0.pdf>.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

- zavést prognostický systém pro vývoj trhu práce a potřeby v oblasti dovedností založený na kvantitativních a kvalitativních prognostických metodách,
- zavést systém pro pravidelné komplexní monitorování nových pracovních míst,
- posílit a zefektivnit poradenské služby pro vhodný výběr/úpravu profesní dráhy a jejich efektivní provázání s prognostickým systémem pro potřeby v oblasti dovedností,
- zřídit platformu pro provázání nabídky talentů s poptávkou s cílem vytvořit virtuální a pružné týmy pracující formou práce na dálku,
- motivovat vysokoškolské instituce k tomu, aby nabízely dostatečné spektrum kurzů odborné přípravy v dalším vzdělávání pro všechny typy vysoce kvalifikovaných povolání v uživatelských segmentech hospodářství, které jsou zasaženy novými trendy (včetně podpory on-line kurzů MOOC, používání moderních platforem, jako jsou vzdělávací fóra atd.).

Prvořadým cílem vnitrostátní iniciativy Průmysl 4.0 bylo motivovat klíčová ministerstva a sociální partnery k nastínění podrobných akčních plánů pro jejich vymezené oblasti, zatímco Průmysl 4.0 pro to nabídl dobrý základ, pokud jde o kvalitu a míru podrobností. V roce 2016 a 2017 byly vypracovány konkrétnější akční plány. Ministerstvo práce a sociálních věcí vypracovalo dokument Práce 4.0 a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pracuje na dokumentu Vzdělávání 4.0. Proto je podstatou iniciativy Průmysl 4.0 především odpovědné prosazování změny přístupu v rámci celé společnosti.

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020

Opatření v tomto dokumentu vycházejí ze Strategie celoživotního učení ČR z roku 2007 a vyzdvihují význam vzdělávání dospělých v rámci celoživotního učení. Priority určuje také strategický dokument ET 2020. Vzdělávání dospělých se týká oddíl 3.1.6 Podporovat dostupnost a kvalitu dalšího vzdělávání – a za tímto účelem budou podniknuty následující kroky:

- vytvářet nezbytné podmínky pro rozvoj dostatečně pestré nabídky příležitostí v oblasti vzdělávání dospělých,
- vytvářet informované prostředí stimulující poptávku po vzdělávání dospělých především s ohledem na nízko kvalifikované a sociálně znevýhodněné občany,
- podporovat a rozvíjet práci škol a knihoven jako center celoživotního učení, která poskytují nejen počáteční vzdělávání, ale i širokou nabídku vzdělávání dospělých zaměřeného na dospělou populaci, včetně seniorů, a podílejí se na systému uznávání založeném na Národní soustavě kvalifikací pro nejrůznější skupiny dospělých, a
- prostřednictvím Národní soustavy kvalifikací usměrňovat rozvoj nabídky vzdělávání dospělých úzce provázaného s potřebami trhu a umožňovat její propojování s nástroji aktivní politiky zaměstnanosti (např. rekvalifikace).

Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020: Tato strategie byla přijata usnesením vlády č. 835 dne 15. října 2014. Pro vzdělávání dospělých má zvláštní význam priorit 3: Přizpůsobení podniků, zaměstnanců a nezaměstnaných změnám a potřebám trhu práce.

Tato priorit reaguje na nutnost lepšího souladu nabídky a poptávky na trhu práce, zejména pokud jde o kvalifikace, ale také o dovednosti a kompetence. Odráží skutečnost,

že počáteční vzdělávání není schopno reagovat na dynamický vývoj technologií a hospodářství a také není schopno připravit pracovníky na celý jejich profesní život. Větší důraz se proto klade na politiku zaměstnanosti v oblastech predikce vývoje a poptávky na trhu práce a na podporu vzdělávání dospělých.

3.2 **Rámec politiky vzdělávání dospělých**

3.2.1 *Shrnutí zásadního vývoje / změn od roku 2010*

3.2.2 *Ověřování neformálního a informálního učení*

V minulých letech se důraz kladl na vývoj systému ověřování neformálního a informálního učení podle zákona č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání (dále jen zákon č. 179/2006 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání) a na zvyšování kvality vzdělávání dospělých.

Zákon č. 179/2006 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání definuje Národní soustavu kvalifikací a stanoví její obsah, orgány odpovědné za popis a schválení kvalifikací, pravidla, podle kterých jsou dovednosti a kompetence ověřovány a uznávány, a způsoby, jak je možné dosáhnout určité úrovně vzdělání. Národní soustava kvalifikací je veřejně přístupný registr profesních kvalifikací uznávaných v České republice, které je možné získat prostřednictvím ověřování neformálního a informálního učení.

Účelem zákona č. 179/2006 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a Národní soustavy kvalifikací je umožnit dospělým získávat kvalifikace mimo formální systém školství na základě uznání jejich zkušeností a vzdělání, a to formou standardizované zkoušky podstoupené před oprávněným subjektem. Osoby, které složí zkoušku, získají osvědčení o získání profesní kvalifikace. Významný podíl českých pracovníků nepracuje v oboru, pro který má formální kvalifikaci. Tito lidé jsou často zkušenými odborníky v oboru, ve kterém pracují, ale nemají žádné formální osvědčení.

3.2.3 *Zapojení zaměstnavatelů do definice potřeb v oblasti kvalifikací*

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy spolupracuje za účelem zajištění profesních kvalifikací relevantních s ohledem na potřeby trhu práce se sektorovými radami. Sektorová rada je subjekt reprezentující zaměstnavatele v daném odvětví. V České republice je 29 sektorových rad. Tyto rady jsou odpovědné za vypracovávání profesních kvalifikací. Kvalifikace vytvořené ve spolupráci se sektorovými radami se následně stanou součástí Národní soustavy kvalifikací. Sektorové rady představují důležitou platformu pro výměnu informací a názorů mezi všemi relevantními subjekty na trhu práce. Stát a zúčastněné strany na trhu práce získávají podrobné informace a zaměstnavatelé mají příležitost ovlivnit politiky vzdělávání a uznávání a ověřování neformálního a informálního učení.

Cílem vnitrostátní politiky je rozvíjet vzdělávání dospělých a vytvářet systematické nástroje, jimiž zvýší motivaci občanů účastnit se vzdělávání dospělých. Cílem je dosáhnout změny veřejného vnímání celoživotního učení.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

Podpora jiných než profesních oblastí vzdělávání dospělých (rozvoj různých druhů základních dovedností, občanského vzdělání) není dostatečná z důvodu nedostatku zájmu ze strany státu o vzdělávání, které přímo nezvyšuje konkurenceschopnost a uplatnitelnost na trhu práce. Studenti také dávají přednost profesnímu vzdělávání a odborné přípravě a údaje uvedené v oddílech 1.1 a 1.2 svědčí o tom, že většina české populace není dostatečně motivována, aby se vzdělávání dospělých účastnila.

Je nezbytné informovat občany o příležitostech a výhodách, které učení nabízí. Řada lidí nerozumí významu vzdělávání dospělých, tomu, proč by měli trávit čas a utrácet peníze za něco, co nepřináší konkrétní užitek, nebo tomu, jak jim vzdělávání a/nebo učení může pomoci najít si práci, zlepšit jejich postavení na trhu práce nebo vyřešit jejich sociální nebo osobní problémy.

Účelem zákona č. 179/2006 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a Národní soustavy kvalifikací je umožnit dospělým získávat kvalifikace mimo formální systém školství na základě uznání výsledků jejich zkušeností a vzdělání, a to formou standardizované zkoušky podstoupené před oprávněným subjektem, který získal od příslušného ministerstva právo udělovat dané profesní kvalifikace.

Provádění zákona č. 179/2006 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání započalo v roce 2007. Klíčovým nástrojem pro jeho naplňování je Národní soustava kvalifikací (NSK), která obsahuje profesní kvalifikace uznávané v České republice.

NSK rozlišuje mezi dvěma druhy kvalifikací:

- úplnou profesní kvalifikací – od držitele se očekává, že má schopnost vykonávat dané povolání,
- profesní kvalifikací – od držitele se očekává, že má schopnost vykonávat konkrétní činnosti nebo skupiny činností, které zlepšují jeho uplatnitelnost na trhu práce. Profesní kvalifikace mohou tvořit součást úplné profesní kvalifikace.

Postupy pro udělování profesních a úplných profesních kvalifikací jsou stanoveny zákonem. Každá profesní kvalifikace je popsána dvěma standardy:

- kvalifikačním standardem – popis dovedností nezbytných pro danou pracovní činnost nebo činnosti v daném povolání. Jedná se o dovednosti, které jsou nutné pro příslušnou profesní kvalifikaci,
- hodnotícím standardem – seznam kritérií a postupů pro ověřování dovedností požadovaných u daného povolání. Popisuje, jak ověřovat, zda uchazeč disponuje dovednostmi požadovanými pro získání kvalifikace.

Na formulování těchto standardů se podílejí sektorové rady. V těchto radách zasedají:

- zástupci významných zaměstnavatelů v daném odvětví,
- zástupci profesních organizací a cechů,
- zástupci ministerstev,
- pedagogové a
- zástupci Národního ústavu pro vzdělávání.

Standardy jsou zveřejněny na stránce www.narodnikvalifikace.cz. Osoby, které složí zkoušku, získají osvědčení o získání profesní kvalifikace.

Z šetření o vzdělávání dospělých vyplynulo, že převažujícím důvodem pro účast na vzdělávání dospělých je snaha získat nezbytné dovednosti pro trh práce. Z tohoto důvodu se státní politika zaměřuje na nástroje a systematické přístupy, které jsou relevantní pro požadavky trhu práce. Cílem těchto systematických přístupů je zdůraznit význam vzdělávání, pokud jde o zapojení jednotlivců do trhu práce, a tudíž cílí na osobní motivaci občanů pro účast na vzdělávání dospělých.

Má-li být NSK i nadále relevantní, musí odrážet vývoj trhu práce. Toho se dosahuje prostřednictvím Národní soustavy povolání (NSP), která obsahuje nejen klasifikaci a popis povolání, ale také rozsáhlý katalog kompetencí (více než 20 000). Kompetence z tohoto katalogu se používají při vytváření profesních kvalifikací. NSP se nepřetržitě vyvíjí a zlepšuje a je dostupná veřejnosti na adrese www.nsp.cz. Potenciálními uživateli NSP jsou mimo jiné úředníci z Ministerstva práce a sociálních věcí, úřadu práce, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, osoby připravující vzdělávací programy (v počátečním vzdělávání a ve vzdělávání dospělých), zaměstnavatelé (zejména ti, kteří se specializují na rozvoj lidských zdrojů) a osoby navrhující kvalifikace.

3.2.4 *Hlavní legislativní akt(y) upravující poskytování vzdělávání dospělých*

Školský zákon, který nabyl účinnosti 1. ledna 2005, již vycházel z koncepce celoživotního učení. Zákon definuje novým a přesnějším způsobem vzdělávací programy, které představují alternativu k denní formě studia, posiluje úlohu doplňujícího studia a zavádí zkrácené studium pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou, umožňuje ředitelům uznávat předchozí vzdělávání (včetně informálního učení), a dokonce získat uznávanou úroveň vzdělání bez předchozí formální školní docházky.

Základní zásadou **zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání** z roku 2006 je umožnit každému ověřit své znalosti a dovednosti bez ohledu na to, jakým způsobem je získali (pro více podrobností viz oddíly 2.2.6 a 3.2.1).

Zákon o vysokých školách obsahuje ustanovení o kurzech celoživotního vzdělávání a jejich ověřování (pro více podrobností viz oddíl 2.2.5).

Právní a správní předpisy související s výkonem práce: **zákoník práce** (odborný rozvoj zaměstnanců), **zákon o zaměstnanosti** (ustanovení o rozvoji lidských zdrojů) a návazné předpisy o provádění těchto zákonů.

Zákon o živnostenském podnikání stanoví požadavky na splnění profesní kvalifikace na získání konkrétního živnostenského osvědčení, které zahrnuje ohlašovací živnosti (živnosti řemeslné a vázané) a také živnosti koncesované, pro které je zapotřebí doklad odborné způsobilosti.

Zákon o podpoře malého a středního podnikání umožňuje poskytovat podporu mimo jiné vzdělávání a odborné přípravě v rámci programů středních škol ukončených výučním listem a zvyšovat profesní kvalifikace dospělých.

Změny politik přijaté v nedávné minulosti (nové právní předpisy nebo novely stávajících předpisů) ze září 2015

- Změna financování Národní soustavy kvalifikací (NSK). Do konce roku 2015 byla NSK financována na základě projektů, ale od roku 2016 je financována ze státního rozpočtu. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy schválilo návrh na provádění zákona č. 179/2006 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, který vyžaduje financování NSK z rozpočtu Ministerstva školství. Toto opatření souvisí s prioritou „zkvalitnění řízení“ uvedenou v evropském programu pro vzdělávání dospělých na období 2015–2020. Očekává se, že kontinuita financování zvýší účinnost a stabilitu soustavy.

Hlavní reformy od září 2013 do září 2017

- Od roku 2013 byla Národní soustava povolání (NSP), tj. vnitrostátní klasifikace povolání, financována za státního rozpočtu (viz oddíl 4.0 investice do systémů vzdělávání dospělých). Toto opatření souvisí s prioritou „zkvalitnění řízení“ uvedenou v evropském programu pro vzdělávání dospělých na období 2015–2020.
- Provádění vybrané rekvalifikace jako nová příležitost pro nezaměstnané zvolit si, na jakou oblast vzdělávání se rekvalifikace zaměří. Podle ustanovení § 109a zákona o zaměstnanosti si uchazeč o zaměstnání může zabezpečit rekvalifikaci sám a předložit v tomto smyslu žádost úřadu práce. Uchazeč o zaměstnání si musí zvolit:
  - a) druh pracovní činnosti, na kterou se chce rekvalifikovat, a
  - b) instituci, která má rekvalifikaci provést.

Žádost přezkoumá odborný výbor, který zváží, zda zvolená rekvalifikace přispěje k uplatnění uchazeče o zaměstnání na trhu práce a je pro něj vzhledem k jeho zdravotnímu stavu vhodná. Celkové náklady zvolené rekvalifikace nesmí překročit 50 000 Kč v průběhu tří let (asi 2 000 EUR). Rozhodnutí, zda odbornou přípravu uhradí, je v pravomoci úřadu práce (úřad práce není povinen ji hradit). Úřad práce provede platbu přímo dané instituci po absolvování odborné přípravy. Úřad práce bude hradit rekvalifikaci, pouze pokud je uchazeč veden v evidenci uchazečů o zaměstnání. Úřad práce nehradí další náklady kromě veškerých nákladů na samotnou rekvalifikaci.

V roce 2015 bylo rekvalifikováno 38 078 osob, o 8 376 méně než v roce 2014; 17 641 (46,3 % z celkového počtu) se rekvalifikovalo v rámci procesu rekvalifikace zvolené uchazečem.

Toto opatření souvisí s prioritou „rozšíření nabídky a rozšíření účasti“ uvedenou v evropském programu pro vzdělávání dospělých na období 2015–2020. Zvyšuje motivace studentů učit se a jejich odpovědnost za výsledky rekvalifikace.

- Na základě zákona č. 435/2004 o zaměstnanosti Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy akredituje rekvalifikační programy, které jsou zakončeny zkouškou, jak jsou definovány v Národní soustavě kvalifikací, pokud je příslušná kvalifikace uvedena v soustavě. V roce 2009 bylo provedeno propojení na základě vyhlášky Ministerstva školství č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení. Podle § 3 vyhlášky se každý rekvalifikační kurz ukončuje zkouškou profesní kvalifikace. Rekvalifikační kurzy jsou akreditovány tak, aby připravily uchazeče na zkoušky, a jejich obsah musí být v souladu se standardem hodnocení profesní kvalifikace.

To povede k:

- vyšší kvalitě a relevanci rekvalifikačních kurzů (rekvalifikační kurzy vycházejí ze standardů profesních kvalifikací a jsou zakončeny zkouškami, aby uchazeči získali osvědčení o rekvalifikaci),
- porovnatelnosti rekvalifikací na vnitrostátní úrovni (na základě požadavků zaměstnavatelů) a jednotnosti (standardizaci) znalostí a dovedností účastníků/absolventů (rekvalifikační kurzy musejí připravit účastníky na všechny kompetence, které uvádí standard dané kvalifikace),
- možnosti měřit kvalitu a úspěšnost absolventů z těchto vzdělávacích institucí, jejichž náklady na rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání se hradí – toto kritérium lze vzít v potaz při účasti na zadávání veřejných zakázek.

Během uplynulých dvou let byl tento systém plně zaveden do praxe. Toto opatření souvisí s prioritou „kvalita“ uvedenou v evropském programu pro vzdělávání dospělých na období 2015–2020.

3.2.5 *Hlavní strategie*

Hlavní národní strategie, například Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 a Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020, jsou podrobně popsány v oddíle 3.1.2.

K dalšími hlavním strategiím relevantním pro vzdělávání dospělých patří:

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020: Tento strategický dokument vychází z předchozích dokumentů, které stanoví dlouhodobé cíle vzdělávání, a je prováděn v souladu se Strategií vzdělávací politiky České republiky do roku 2020. Stanoví hlavní cíle regionálního vzdělávání takto:

- Jedním z prvořadých cílů v oblasti vzdělávání dospělých pro toto období bude restrukturalizace systému financování a další rozvoj systému ověřování neformálního a informálního učení na základě zákona č. 179/2006 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a Národní soustavy kvalifikací.
- Systému ověřování neformálního a informálního učení může v souladu se zákonem o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a s Národní soustavou kvalifikací využívat každá osoba ve věku 18 let nebo starší s ukončeným nižším sekundárním vzděláním nebo osoby procházející rekvalifikací podle zákona o zaměstnanosti.
- Cílem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je i nadále rozvíjet a podporovat tento systém ověřování a dále jej integrovat s jinými vnitrostátními a mezinárodními systémy kvalifikací s cílem zvýšit jeho univerzální uplatnitelnost.

- Na vnitrostátní úrovni nebyla dosud systematicky řešena problematika nedostatečného rozvoje klíčových kompetencí dospělých, jejich základních dovedností a dalšího občanského vzdělávání. Proto je záměrem MŠMT rozvinout podporu těchto oblastí především s ohledem na nízko kvalifikované a sociálně znevýhodněné občany, zejména kvůli jejich lepšímu uplatnění na trhu práce.

Strategie digitální gramotnosti České republiky na období let 2015–2020:

Usnesení vlády České republiky č. 523 o Strategii digitální gramotnosti České republiky bylo přijato dne 1. července 2015. Hlavním cílem je rozvoj digitálních dovedností českých občanů, aby tak byli připraveni používat digitální technologie ke svému celoživotnímu osobnímu rozvoji, ke zvyšování kvality života a ke společenskému uplatnění. Cílem usnesení je rozvoj nástrojů, které umožní, aby byli pracovníci připraveni na zaměstnání a aby byli podporováni současnými zaměstnanci, kteří čelí změnám v informačních a komunikačních technologiích a globalizaci.

Akční plán Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 až 2020: Po přijetí Strategie digitální gramotnosti České republiky na období let 2015–2020 sestavilo Ministerstvo práce a sociálních věcí akční plán, který stanoví, jak budou opatření navrhovaná ve výše uvedené strategii prováděna. Usnesení vlády České republiky č. 616 o tomto akčním plánu bylo přijato dne 7. července 2016.

Hlavním cílem Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 až 2020 a Akčního plánu Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 až 2020 je plánovat a provádět opatření, která zlepší digitální dovednosti českých občanů. Opatření jsou rozdělena do šesti strategických cílů: zaměstnanost, konkurenceschopnost, sociální začleňování, podpora rodiny, elektronické služby veřejného sektoru a podpora systému vzdělávání a učení prostřednictvím digitálních technologií. Tato opatření se zaměřují na podporu přenositelných a nepřenositelných digitálních dovedností pro zaměstnance a nezaměstnané, zlepšení dostupnosti digitálních center, zlepšení digitálních dovedností digitálně vyloučených či digitálně negramotných a zavedení elektronických služeb ve veřejném sektoru.

Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020⁷ je strategický dokument, který se zabývá mládeží obecně, ale rovněž se v něm navrhuje podpora činností, které pomohou mladým lidem získat relevantní vzdělání a zvýšit jejich uplatnitelnost na trhu práce, přičemž zvláštní důraz se klade na mladé lidi ze sociálně znevýhodněného prostředí. Provádění priorit je většinou zajišťováno vypsáním příslušných celostátních a regionálních grantových programů.

Strategie sociálního začleňování 2014–2020 vydaná Ministerstvem práce a sociálních věcí má za cíl obecně snížit chudobu a sociální vyloučení a zabránit jejich vzniku. K jejím hlavním prioritním cílovým oblastem patří zaměstnanost a odborná příprava osob, které jsou ohroženy sociálním vyloučením. Obecně pak podporuje opatření v oblasti poradenství

---

⁷ MŠMT, (2014). *Koncepce podpory mládeže 2014–2020* <http://www.msmt.cz/file/33599/>.

a motivace, užší spolupráci úřadu práce s místními zaměstnavateli, programy pracovní a sociální rehabilitace a lepší cílení aktivních politik zaměstnanosti (APZ) atd.

Studie **Iniciativa Práce 4.0**⁸ nabízí velmi dobrý vhled do velice naléhavého tématu, protože Česká republika patří k zemím, které jsou nejvíce ohroženy ztrátou pracovních míst kvůli automatizaci (SPD, 2016)⁹. Zdůrazňuje význam dalšího zvyšování přesnosti prognóz s přihlédnutím k českým údajům a souvislostem, protože současné odhady možných dopadů se významně liší a většina z nich je velmi obecných a/nebo spekulativních. Tyto dopady a řešení musejí být projednávány se všemi příslušnými aktéry, protože opatření by mohla být citlivá ze sociálního hlediska. Studie rovněž zpochybňuje smysluplnost současné podoby rekvalifikací poskytovaných veřejnými službami zaměstnanosti, protože tyto kurzy nezajišťují nezbytnou praxi a nezohledňují individuální potřeby studentů. Toto tvrzení je podpořeno závěry EEPO Review. (EK, 2015a). Rekvalifikační kurzy jsou v průměru příliš krátké (1–3 měsíce) a financování na jednoho uchazeče příliš nízké (asi 300 EUR)¹⁰. Objevují se nové přístupy k učení (např. konektivismus) a dá se rozumně očekávat, že adaptivní vzdělávací programy založené na softwaru pro samostatné učení budou účinnější.

Ve studii se rovněž navrhuje rozvoj Fondu dalšího vzdělávání na základě zahraničního funkčního přenositelného modelu, do kterého by přispívali stát a zaměstnavatelé.

3.2.6 *Hlavní prováděcí akt(y)*

Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017 je strategický dokument v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí, ve kterém se navrhuje kroky, které je třeba podniknout v oblasti stárnutí populace a přípravy na stárnutí. Kromě otázek spojených s tím, jak zlepšit obraz seniorů ve sdělovacích prostředcích a jak podporovat rozvoj vztahů mezi generacemi nebo posilovat úlohu rodiny v péči o seniory, se zaměřuje také na podporu vzdělávání seniorů. Činnosti se soustřeďují na rozvoj vyšších sekundárních a postsekundárních vzdělávacích programů a na zvýšení účasti seniorů na vzdělávání. Dalším cílem je zvýšit počet seniorů a organizací seniorů v mezinárodních projektech v rámci programu Erasmus+.

V roce 2016 vypracovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí **Analýzu nabídky a poptávky na trhu práce**, která zkoumala rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce a navrhovala opatření na snížení této nerovnováhy. Tato analýza obsahovala

---

⁸ MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), (2016a). Iniciativa práce 4.0 Vypracoval: Národní vzdělávací fond http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/prace_4_0/studie_iniciativa_prace_4.0.pdf.

⁹ SPD (Svaz průmyslu a dopravy České republiky), (2016). *Sladování nabídky a poptávky na současném trhu práce*

https://www.socialnidialog.cz/images/stories/Dovednosti_cely_dokument.pdf.

¹⁰ EK, (2015a). EEPO Review jaro 2015: Upskilling unemployed adults The organisation, profiling and targeting of training provision (Prohlubování dovedností nezaměstnaných dospělých. Organizace, profilování a cílení poskytování odborné přípravy)

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=2265&furtherNews=yes>.

navrhovaná opatření týkající se kariérového poradenství, rekvalifikace, predikcí a spolupráce na trhu práce.

Akční plán Práce 4.0, vypracovaný MPSV ve spolupráce se zúčastněnými stranami, dále rozpracovává iniciativy Průmysl 4.0 a Práce 4.0 a stanoví opatření mimo jiné na rozvoj znalostí a dovedností, které budou na trhu práce podle očekávání poptávané v blízké budoucnosti. Jeden z celkem čtyř specifických cílů se věnuje podpoře vzdělávání dospělých a obsahuje konkrétní opatření, jako je podpora nových forem vzdělávání a učení a individualizace, propagace nových příležitostí k učení, provázání s kariérovým poradenstvím, odstranění překážek atd. Pokud budou tato opatření provedena, je možné dosáhnout zlepšení v několika problematických oblastech, včetně zvýšení atraktivity vzdělávacích programů pro dospělé a prostupnosti mezi počátečním vzděláváním a vzděláváním dospělých. Rovněž je tak možno dosáhnout lepšího souladu mezi nabídkou dovedností a poptávkou po nich na trhu práce.

Akční plán Práce 4.0 a Akční plán Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 až 2020 se vzájemně doplňují.

Program Záruky pro mládež vychází z evropské iniciativy: Záruky pro mladé lidi. Hlavním prováděcím subjektem programu je úřad práce. Cílem je vytvořit širokou nabídku pro různé skupiny mladých lidí podle jejich individuálních potřeb a možností. V rámci programu se navrhuje 23 návrhů/iniciativ, které jsou většinou začleněny do probíhajících programů a projektů. Patří k nim např. zlepšení systému kariérového poradenství, posílení úlohy škol zajišťujících počáteční odborné vzdělávání a přípravu také při poskytování dalšího odborného vzdělávání a přípravy (včetně kurzů ukončených získáním uznávaných osvědčení) za účelem rozšíření možností, jak zapojit osoby NEET zpět do vzdělávání, posílení kapacit informačních a poradenských středisek úřadu práce, další rozvoj integrovaného informačního systému (www.infoabsolvent.cz), který poskytuje široké spektrum informací a nástrojů na podporu kariérových a vzdělávacích rozhodnutí, výzkumné a monitorovací činnosti o faktorech příčin nezaměstnanosti mladých lidí, další podpora rozvoje klíčových kompetencí a lepší provázanost odborné přípravy s kompetencemi definovanými v Národní soustavě kvalifikací (NSK) pro zvýšení budoucí uplatnitelnosti mladých lidí na trhu práce, vzdělávací projekty realizované Fondem dalšího vzdělávání a projekty regionálních poboček úřadu práce.

Program se provádí na celém území České republiky, v regionu NUTS 2 Severozápad jsou pak opatření v rámci programu financována z fondu EU YEI (Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí), protože tento region byl jediným v České republice, který splňoval vstupní požadavky iniciativy na nezaměstnanost mladých lidí do 25 let věku vyšší než 25 % (v roce 2012). Česká republika se chopila příležitosti vyplývající z návrhu nařízení o ESF a dobrovolně se zavázala, že rozšíří cílovou skupinu mladých lidí na osoby do 30 let věku.

3.3 Vnitrostátní kvantitativní cíle politiky

Pro vzdělávání dospělých nebyly v Národním programu reforem, inspirovaném strategií Evropa 2020, stanoveny žádné kvantitativní cíle politiky. Uvedené cíle se týkají vzdělávání

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

a zaměstnanosti, protože na vzdělávání dospělých se v České republice pohlíží jako na jeden z hlavních způsobů, jak zlepšit uplatnitelnost na trhu práce. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 stanoví cíl 15 % dospělých účastníků se vzdělávání (v souladu s rámcem ET 2020).

Tabulka 3.1 Cíle spojené se vzděláváním dospělých v širších hospodářských politikách / strategiích celoživotního učení / rámcovém nebo prováděcím aktu

Obecné informace		Pokrok na cestě k cíli		
Cíl (cílová hodnota a datum, kdy ho má být dosaženo)	Datum přijetí (např. 31/03/2018)	Počáteční hodnota (v době přijetí)	Současná hodnota	Shrnutí pokroku v porovnání s cílem
zvýšit míru zaměstnanosti populace ve věkové skupině 20–64 let na 75 %	2010	70,4 % (2010)	77,0 % (3. čtvrtletí roku 2016)	Cíle bylo dosaženo
zvýšit míru zaměstnanosti žen (ve věkové skupině 20–64 let) na 65 %	2010	60,9 % (2010)	68,7 % (3. čtvrtletí roku 2016)	Cíle bylo dosaženo
zvýšit míru zaměstnanosti seniorů (ve věkové skupině 55–64 let) na 55 %	2010	46,5 % (2010)	59,0 % (3. čtvrtletí roku 2016)	Cíle bylo dosaženo
snížit nezaměstnanost mladých lidí (ve věkové skupině 15–24 let) o jednu třetinu ve srovnání s rokem 2010	2010	18,3 % (2010)	11,4 % (3. čtvrtletí roku 2016)	Cíle bylo dosaženo
snížit nezaměstnanost u osob s nízkou kvalifikací (úroveň ISCED 0–2) o čtvrtinu oproti roku 2010	2010	25 % (2010)	20,3 % (3. čtvrtletí roku 2016)	Cíle dosud nebylo dosaženo
veřejné výdaje na vědu, výzkum, vývoj a inovace v České republice ve výši 1 % HDP	2010	0,62 % (2010)	0,93 % (2015)	Cíle dosud nebylo dosaženo (Tento cíl podle strategie Evropa 2020 činí 3 % HDP)
32 % osob ve věku 30–34 let s terciárním vzděláním.	2010	20,4 % (2010)	31,9 % (2016, prozatímní údaje)	Cíle bylo téměř dosaženo
15 % dospělých se účastní vzdělávání.	2014	9,6 % (2014)	8,8 % (2016)	Cíle nebylo dosaženo

Nebylo možné nalézt žádné další údaje, které by bylo možné doplnit do výše uvedené tabulky. Vnitrostátní strategie a prováděcí akty související se vzdělávání dospělých a celoživotním učením neobsahují cílové hodnoty.

3.4 Zajišťování kvality

Zajišťování kvality v institucích poskytujících vzdělávání dospělých závisí na druhu dané vzdělávací instituce. Je možné je rozdělit do tří skupin:

1. Programy vzdělávání dospělých zajišťované základními školami (kombinované primární a nižší sekundární školy), vyššími sekundárními školami (střední školy), terciárními odbornými školami (vyšší odborné školy), základními uměleckými školami, jazykovými školami s právem státní jazykové zkoušky a zařízeními pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Orgánem odpovědným za hodnocení základních škol, vyšších sekundárních škol, terciárních odborných škol, uměleckých škol a jazykových škol s právem jazykové zkoušky je Česká školní inspekce (ČŠI). Postupy hodnocení, jako jsou zprávy o inspekci, záznamy o inspekci, tematické zprávy atd., jsou totožné jako v případě počátečního vzdělávání.

Zajišťování kvality zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (další profesní rozvoj učitelů), které stanoví zákon o pedagogických pracovnících, provádí Národní institut pro další vzdělávání (NIDV) a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

2. Programy vzdělávání dospělých zajišťované vysokoškolskými institucemi.

Zajišťování kvality vysokoškolských institucí (vysoké školy) probíhá v souladu se zákonem o vysokých školách, který stanoví vnitřní i vnější hodnocení a rovněž zavádí povinnost vypracovat výroční zprávy o činnosti, výroční zprávu o hospodaření a každých pět let strategický záměr. V roce 2016 vstoupila v platnost novela zákona o vysokých školách obsahující nová pravidla ohledně akreditace, včetně zřízení nezávislého Národního akreditačního úřadu a nový systém hodnocení kvality vzdělávání vysokých škol.

Nebyly nalezeny žádné konkrétní informace o zajišťování kvality kurzů celoživotního vzdělávání na vysokoškolských institucích.

3. Programy vzdělávání dospělých zajišťované různými druhy komerčních institucí, různými profesními sdruženími, neziskovými sdruženími a jinými soukromými subjekty.

Hodnocení programů/kurzů vzdělávání dospělých zajišťovaných soukromými subjekty, komerčními institucemi, různými profesními sdruženími, neziskovými sdruženími a dalšími soukromými organizacemi není formálně kontrolováno ani centrálně monitorováno.

Pokud chce poskytovatel zajišťovat kurzy zakončené získáním profesních kvalifikací, jak je definuje Národní soustava kvalifikací (NSK), musí být zaregistrován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a řídit se postupy zajišťování kvality popsány v zákoně č. 179/2006 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, příslušnými schválenými postupy a Metodikou naplňování Národní soustavy kvalifikací (NÚV, 2015)¹¹. Více podrobností naleznete níže v bodě Hodnocení systému ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a v oddíle 3.2.1.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky

Vždy jednou za čtyři nebo pět let vypracovává Ministerstvo školství dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky, který schvaluje vláda. Následně rovněž krajské orgány ve svých krajích vypracují dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy. Tento záměr zahrnuje odvětví vzdělávání dospělých. Hodnocení vzdělávání dospělých na krajské úrovni provádí krajské orgány ve zprávě o stavu a rozvoji vzdělávání v jejich příslušných krajích každé čtyři roky.

Hodnocení systému ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání

System ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání se hodnotí průběžně. Hodnocení a zpětná vazba od uživatelů byly využity jako příspěvek k vypracování návrhů změn právních předpisů. Z hlediska zajišťování kvality byl zákon č. 179/2006 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání v roce 2012 aktualizován a v současnosti se připravuje další novela.

Každá profesní kvalifikace musí být aktualizována nejméně jednou za čtyři roky. Aktualizace soustavy profesních kvalifikací jsou založeny na zpětné vazbě od oprávněných subjektů.

Hodnocení akčního plánu na podporu zaměstnanosti

Ministerstvo práce a sociálních věcí průběžně hodnotí situaci na trhu práce. Navzdory příznivému vývoji v uplynulých letech český trh práce stále trpí nerovnováhou mezi nabídkou a poptávkou. V analýze vzniklé na základě tohoto hodnocení se navrhuje tato opatření:

- zvýšit motivaci jednotlivců ke vstupu do zaměstnání,
- motivovat zaměstnavatele zaměstnávat znevýhodněné skupiny,
- posílit činnost úřadu práce,
- zlepšit párování uchazečů o zaměstnání s danou kvalifikací a vhodných pracovních míst na trhu práce.

---

¹¹ NÚV (Národní ústav pro vzdělávání) (2015). Metodika naplňování Národní soustavy kvalifikací http://www.nuv.cz/uploads/NSK/metodika/Metodika_NSK_III.pdf NÚV.

Příští akční plán na podporu zaměstnanosti bude vycházet z výsledků této analýzy.

3.5 Budoucí změny politik

- Novela zákona č. 179/2006 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání se vypracovává již od roku 2014. Byly navrženy následující změny:
  - zavést mistrovskou kvalifikaci,
  - stanovit zákonem orgán odpovědný za rozvoj Národní soustavy kvalifikací,
  - odstranit technické legislativní nedostatky a opravit zákon na základě zkušeností s jeho prováděním.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy připravuje novelu zákona č. 435/2004 o zaměstnanosti s cílem aktualizovat podmínky akreditace a také zavést možnost akreditaci odejmout. Odnětí akreditace by vzdělávací instituci zabránilo žádat o danou akreditaci po dobu následujících tří let.
- Podpořit provádění a udržitelný rozvoj systému ověřování neformálního a informálního učení na základě Národní soustavy kvalifikací a posílit integraci a přístupnost mezi počátečním vzděláváním a vzděláváním dospělých, možnost získat prostřednictvím systému ověřování výsledků učení úplnou profesní kvalifikaci a vykonat závěrečnou zkoušku (za účelem získání výučního listu) nebo maturitní zkoušku bez nutnosti studia v rámci formálního počátečního vzdělávání. (Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020).
- Podporovat a na základě systematických opatření zlepšovat kvalitu nabídky vzdělávání dospělých, jakož i zvyšovat kvalitu systému ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání v souladu s Národní soustavou kvalifikací (Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020).
- Jedním z nástrojů kvality je systém hodnotící kvalitu vzdělávacích institucí. V rámci projektu KONCEPT (Koncepte dalšího vzdělávání) byl vypracován návrh na vytvoření komory vzdělávání dospělých a na hodnocení kvality vzdělávacích institucí, který by se samofinancoval. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy má převzít úlohu garanta systému a stanovovat kritéria kvality.
- Podporovat a rozvíjet činnost škol jako center celoživotního učení, které zajišťují nejen počáteční vzdělávání pro studenty, ale také různé druhy vzdělávání dospělých (zájmové, občanské, rekvalifikační, jiné odborné) a ověřování předchozího učení (v souladu se zákonem č. 179/2006 Sb.) pro všechny dospělé. (Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020).
- Lepší fungování vyšších sekundárních škol jako center celoživotního učení přinese projekt fondu ESF Strategické řízení a plánování ve školách a v územích (SRP), a to díky svému důrazu na podporu rozvoje ředitelů a jejich dovedností v oblasti řízení a na zlepšení kompetencí učitelů a výuky. Bude vytvořen systém intenzivní podpory škol a pilotní projekt bude proveden ve spolupráci s místními zúčastněnými stranami v oblasti vzdělávání. Projekt v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání provádí Národní institut pro další vzdělávání (NIDV), což je agentura pod správou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

- Vytvořit základní podmínky pro vývoj v oblasti občanských dovedností a podpůrných činností směřujících k aktivnímu občanství, zvýšit aktivní účast na veřejném životě, rozšířit znalosti o občanských právech a povinnostech a o schopnosti kriticky třídit získané informace a hledat možná alternativní řešení¹².
- Dále rozvíjet Centrální databázi kompetencí (CDK). CDK tvoří společný základ pro Národní soustavu povolání a Národní soustavu kvalifikací. CDK je sdílená, hierarchicky strukturovaná a tříděná databáze, která v současnosti obsahuje zhruba 18 000 dovedností (kompetencí). Je rozdělena na měkké kompetence, obecné dovednosti a odborné znalosti a dovednosti. Je základem pro ověřování a osvědčování dovedností a je jednou ze společných priorit Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a ministerstva práce a sociálních věcí, pokud jde o synergie mezi Národní soustavou povolání a Národní soustavou kvalifikací.
- Podporovat systematický rozvoj vzdělávání v oblasti digitálních dovedností. V roce 2015 byla přijata Strategie digitální gramotnosti České republiky na období let 2015–2020. Tato strategie určuje prostředí a konkrétní kroky na podporu rozvoje digitálních dovedností. Kromě toho v roce 2016 vláda schválila Akční plán Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 až 2020, který upřesňuje kroky nezbytné k dosažení tohoto cíle¹³.
- Zřídit systém predikce potřeb na trhu práce (se zaměřením na predikci požadovaných kvalifikací) na vnitrostátní a regionální úrovni. S ohledem na současnou dostupnost řešení tohoto problému (za použití primárně výsledků projektů na předvídání poptávky po kvalifikacích PŘEKVAP a KOMPAS) jsou stanoveny následující cíle:
  - zřídit systém získávání veškerých relevantních dat nezbytných k vytvoření kvalifikovaných analýz trhu práce, monitorování potřeb v oblasti kvalifikací na trhu práce a předjímání budoucích trendů na trhu práce na vnitrostátní a regionální úrovni,
  - rozšířit predikce s cílem zohlednit problémy jednotlivých cílových skupin na trhu práce (znevýhodněné osoby, pravděpodobnost nezaměstnanosti atd.) a zaznamenat prognózu vývoje na trhu práce,
  - mapovat trendy na trhu práce, pokud jde o kvalifikace a dovednosti, a také z hlediska predikce délky nezaměstnanosti uchazečů o zaměstnání, jakož i nové požadavky spojené se čtvrtou průmyslovou revolucí,
  - zajistit účinné fungování služeb zaměstnanosti, jak z hlediska zabezpečení kvalitních pracovníků, tak z hlediska nabídky individualizovaných služeb klientům, zejména pak těm, kteří jsou na trhu práce znevýhodněni. (Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020).
- Podporovat systematická opatření na zvýšení kvality rekvalifikace. Cílem je nejen upravit systém akreditací rekvalifikačních kurzů, což by mělo vést k navýšení kvality na straně nabídky, ale také stanovit opatření a systémové kontroly pro provádění rekvalifikačních kurzů¹⁴.

---

¹² Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020.

¹³ Strategie digitální gramotnosti České republiky na období let 2015–2020, Akční plán Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 až 2020.

¹⁴ Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020, Aktivizační opatření k řešení nepříznivé situace na trhu práce.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

- Zavést modularizaci rekvalifikace. Rekvalifikace se primárně poskytuje v souladu s Národní soustavou kvalifikací, tak aby vzdělávací programy byly zakončeny zkouškou z profesní kvalifikace podle zákona č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Národní soustava kvalifikací je tedy jedním z faktorů kvality akreditace na výstupu, což je dáno kvalifikačním standardem pro vzdělávání a hodnotícím standardem pro závěrečnou zkoušku před oprávněným zkoušejícím. Modularizace rekvalifikace by umožnila vzdělávání, které bude uzpůsobené na míru klientovi, a to na základě požadavků trhu práce.
- V současnosti se vypracovává novela zákona o zaměstnanosti, která by umožnila skládat zkoušku z profesní kvalifikace podle Národní soustavy kvalifikací bez nutnosti předchozího vzdělávání v rámci kurzu, jakož i možnost neudělit akreditaci vzdělávacím institucím, jimž byla akreditace odňata¹⁵.
- Informační systém pro akreditace by měl sloužit jako nástroj na zefektivnění procesu udělování akreditací tím, že vytvoří jednotný a integrovaný systém pro zpracování žádostí, hodnocení ze strany členů akreditačních komisí, jednotné standardy a šablony pro provádění agendy, ověřování informací ze základních registrů a pro zveřejňování udělených akreditací.
- Zavést a legislativně zakotvit systém mistrovských zkoušek. Významnou koncepční změnou v systému vzdělávání dospělých je zavedení mistrovských zkoušek. Hlavním důvodem pro jejich zavedení je nabídnout způsob, jak dosáhnout nejvyšší úrovně „mistrovství“ a zajistit schopnost předávání znalostí a dovedností příští generaci, primárně pak prostřednictvím odborné přípravy ve školách, podnicích nebo v rámci učňovské přípravy a koncesovaných živností. Mistrovská zkouška je kombinace teoretických a praktických zkoušek složených ze tří částí:
  1. vytvoření „mistrovského díla“ v daném oboru (návrh a zhotovení);
  2. řízení komplexní zakázky v oboru (plánování, sestavování rozpočtu, zajišťování zdrojů, rozdělení práce, kontrola kvality);
  3. provozování koncesované živnosti nebo malého podniku (účetnictví, daně, finanční odpovědnost, komunikace s veřejnou správou, vypracování rozvahy atd.).

Každé zkoušky by se měl účastnit zástupce příslušného cechu. Legislativním základem pro mistrovskou zkoušku je zákon č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Zavedení mistrovské zkoušky umožňuje absolventům tříletých a čtyřletých programů odborného vzdělávání získat vyšší úroveň kvalifikace (úroveň 5 EQF). Zkouška by rovněž měla zvyšovat prestiž a přitažlivost odborného vzdělávání a nabízet studentům v programech odborného vzdělávání nové vyhlídky v oblasti vzdělávání dospělých a lepší uplatnitelnost na trhu práce. (Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020).

---

¹⁵ Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020, Aktivizační opatření k řešení nepříznivé situace na trhu práce.

4.0 INVESTICE DO SYSTÉMŮ VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

Zdrojem většiny investic do vzdělávání dospělých byl Evropský sociální fond (ESF). ESF financoval například vývoj Národní soustavy kvalifikací, podporu škol jako center celoživotního učení a predikci poptávky pro dovednostech a kvalifikacích. ESF rovněž financoval provádění vzdělávacích činností, jako je vzdělávání v rámci Akčního plánu zaměstnanosti, rozvoj stáží a podpora vzdělávání pro osoby znevýhodněné ze socioekonomického hlediska. Investice do vzdělávání dospělých se zaměřovaly především na podporu vzdělávání, které zvyšuje konkurenceschopnosti v České republice, jako je profesní vzdělávání.

Finanční prostředky z ESF v předchozích programových obdobích byly vynaloženy na rozvoj systému vzdělávání dospělých, jakož i na přímé investice do vzdělávání dospělých, jako je rekvalifikace a učení na pracovišti. Jiným formám vzdělávání dospělých (občanské vzdělávání, základní dovednosti, digitální dovednosti atd.) se nedostalo významné finanční podpory, ačkoliv Akční plán Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015–2020 a s ním související projekty zajistí systematickou finanční podporu pro rozvoj digitálních dovedností.

Financování základních dovedností, včetně digitálních dovedností, z ESF je možné v rámci Operačního programu Zaměstnanost, který se v současnosti provádí. (Pro více podrobností viz oddíl 4.3.1)

Vzhledem k tomu, že většina vzdělávání dospělých není regulována a podléhá vlivům nabídky a poptávky, upřednostňuje vláda konkrétní oblasti, jako jsou digitální dovednosti a průmysl, jakož i cílové skupiny, jako jsou zaměstnanci ohrožení ztrátou pracovního místa nebo ženy na mateřské dovolené. Stát nezajišťuje širokou podporu pro vzdělávání dospělých prostřednictvím poukázek nebo jinými prostředky.

4.1 Celkové investice do vzdělávání dospělých a změna v průběhu času

4.2 Veřejné vnitrostátní investice

Tabulka 4.1 Rozdělení veřejných vnitrostátních investic

Název zdroje veřejných investic	Zdroj financování	Částka financování	Cílová skupina účastníků	Cílová úroveň poskytovaná	Datum zahájení/ukončení

Nejsou k dispozici žádné údaje, které by bylo možné doplnit do výše uvedené tabulky.

4.2.1 *Daňové pobídky*

V České republice jsou daňové pobídky hlavním nástrojem na podporu poptávky po vzdělávání dospělých. Primárně se používají ve dvou oblastech: uznávání a ověřování výsledků učení a vzdělávání dospělých pro zaměstnavatele.

Daňový poplatník si může podle zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání ponížít daňový základ za příslušné zdaňovací období o částku až 10 000 CZK (370 EUR) za zkoušky, které ověřují výsledky dalšího vzdělávání. Daňoví poplatníci se zdravotním postižením mohou získat slevu na dani ve výši 13 000 CZK (480 EUR) za dané zdaňovací období a poplatníci s těžším zdravotním postižením až 15 000 CZK (550 EUR).

Zaměstnavatelé si mohou odečíst náklady spojené se vzděláváním dospělých z daňového základu, jak je stanoveno v zákoně č. 586/1992 o daních z příjmu.

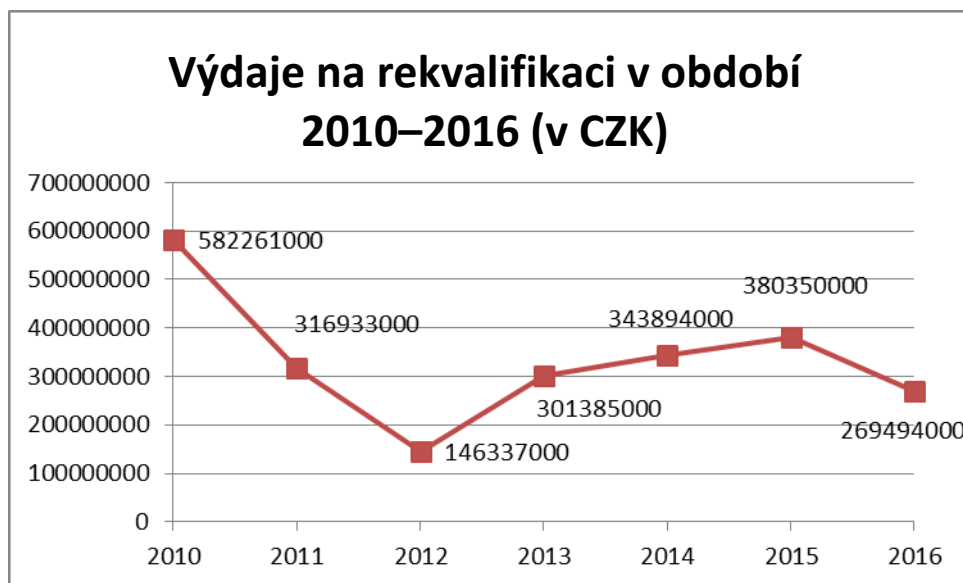
4.2.2 *Aktivní politika zaměstnanosti*

Rekvalifikaci nezaměstnaných pořádají a financují úřady práce a zaměřuje se na odbornou přípravu v oblasti dovedností, které jsou poptávané na trhu práce, tj. rekvalifikační kurzy jsou prakticky orientované a vedou účastníky k výkonu konkrétních povolání. Nejčastěji byly pořádány kurzy na zlepšení počítačových dovedností, kurzy svařování a kurzy k získání řidičského průkazu. Nezaměstnaní si nejčastěji vybírali kurzy na získání řidičského průkazu, na druhé místě kurzy k získání svářečského průkazu a za nimi následují kurzy kosmetiky.

Z níže uvedeného grafu vyplývá, že mezi roky 2010 a 2012 došlo k významnému poklesu výdajů na rekvalifikaci. To bylo zapříčiněno snížením rozpočtu na program Aktivní politiky zaměstnanosti, jakož i novelou zákona o zadávání veřejných zakázek, která změnila pravidla veřejných zakázek. Rozpočet byl v roce 2010 snížen z 582 261 000 CZK (21 milionů EUR) na 146 377 000 CZK (5,5 milionu EUR). Od té doby bylo zaznamenáno pozvolné navyšování a v roce 2015 bylo na rekvalifikaci vynaloženo 380 350 000 CZK (14 milionů EUR), což je 3,9 % všech nákladů úřadu práce na programy Aktivní politiky zaměstnanosti. V roce 2015 bylo rekvalifikováno 38 078 osob, což je o 8 376 méně než v roce 2014. Z tohoto počtu rekvalifikovaných prošlo 17 641 rekvalifikací zvolenou uchazečem.

V roce 2016 se toto číslo snížilo na 269 494 000 CZK. Nebyly nalezeny žádné informace vysvětlující tento pokles, ale mohl být způsoben zpožděním při provádění projektů a zásahů ESF.

Graf 4.1: Rozpočet aktivní politiky zaměstnanosti směřuje převážně na poskytování financování pro rekvalifikaci nezaměstnaných

Zdroj: Údaje použité v grafu pocházejí ze stránky https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace.

4.2.3 *Financování systémových nástrojů a prostředí vzdělávání dospělých, včetně dialogu se zaměstnavateli*

Národní soustava povolání je od roku 2013 financována ze státního rozpočtu. Předtím byla financována na základě projektů. Klasifikace povolání (vývoj on-line platformy NSP – Národní soustavy povolání) je v současnosti financována Ministerstvem práce a sociálních věcí v souladu s instrukcí č. 5/2014 náměstkyně ministryně pro zaměstnanost, ve které se rovněž uvádí, že ministr práce a sociálních věcí je správcem Národní soustavy povolání a že Fond dalšího vzdělávání (který je spravován Ministerstvem práce a sociálních věcí) je jejím administrátorem.

Národní soustava povolání je financována Ministerstvem práce a sociálních věcí a její roční rozpočet činí 0,4 milionu EUR. Tyto prostředky se vynakládají na IT, údržbu NSP a vytváření a přezkum 300 položek ročně.

Národní soustava kvalifikací a Národní soustava povolání spolu se systémem pro ověřování neformálního a informálního učení byly v programovém období 2007–2013 rozvíjeny s podporou financování z fondu ESF. V současnosti je další rozvoj těchto nástrojů financován z vnitrostátních zdrojů, především ze státního rozpočtu. V případě Národní soustavy kvalifikací stát přispívá 1,3 milionu EUR ročně a zaměstnavatelé poskytují 0,5 milionu EUR. Vzhledem k tomu, že provádění probíhá zatím pouze dva roky, bylo by v tuto chvíli předčasné tento postup hodnotit.

4.3 Podpora EU prostřednictvím strukturálních fondů (především ESF)

4.3.1 Podpora ze strukturálních fondů plánovaná ve finančním rámci na období 2014–2020

Na rozdíl od období mezi roky 2007 a 2014, kdy byly aktivní dva operační programy podporující vzdělávání dospělých, existuje nyní ve správě Ministerstva práce a sociálních věcí v současnosti pouze Operační program Zaměstnanost (OPZ). Prostředky z OPZ čerpá také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Hlavním cílem programu je podporovat zaměstnanost, včetně rovných příležitostí pro muže a ženy, adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, vzdělávání dospělých, sociálního začleňování, modernizace veřejné správy a sociálních inovací v zaměstnání a sociálního začleňování.

Celkový rozpočet na OPZ činí 2 598 410 025 EUR. Tematický cíl Podpora udržitelné zaměstnanosti a kvalitních pracovních míst je podpořen z fondu ESF částkou 1 308 832 482 EUR a z iniciativy YEI částkou 27 199 968 EUR (zhruba 62 % financování EU)¹⁶.

Vzdělávání dospělých je podporováno hlavně v rámci prioritní osy 1 (Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly) OPZ a především v rámci tří investičních priorit: investiční priority 1.1 (Přístup k zaměstnání pro osoby hledající zaměstnání a neaktivní osoby, včetně dlouhodobě nezaměstnaných a osob vzdálených trhu práce, také prostřednictvím místních iniciativ na podporu zaměstnanosti a mobility pracovníků) se specifickými cíli 1.1.1 (Zvýšit zaměstnanost podpořených osob, zejména starších, nízkokvalifikovaných a znevýhodněných) a 1.1.2 (Zvýšit zaměstnanost podpořených mladých osob prostřednictvím programu Záruky pro mládež), investiční priority 1.3 (Pomoc pracovníkům, podnikům a podnikatelům přizpůsobovat se změnám) se specifickými cíli 1.3.1 (Zvýšit odbornou úroveň znalostí, dovedností a kompetencí pracovníků a soulad kvalifikační úrovně pracovní síly s požadavky trhu práce) a 1.3.2 (Zvýšit adaptabilitu starších pracovníků) a investiční priority 1.4 (Modernizace institucí trhu práce) se specifickými cíli 1.4.1 (Zvýšit kapacitu, komplexnost a kvalitu služeb poskytovaných institucemi veřejných služeb zaměstnanosti) a 1.4.2 (Zvýšit kvalitu systému dalšího vzdělávání).

Očekávané investice EU (ESF a YEI) do vzdělávání dospělých a/nebo úzce souvisejících činností mohou být odvozeny ze seznamu výzev v rámci Operačního programu Zaměstnanost (OPZ)¹⁷.

Následuje výčet výzev, které jsou relevantní pro vzdělávání dospělých nebo které vzdělávání dospělých podporují:

- Aktivní politika zaměstnanosti I (APZ) (4 000 milionů CZK, 148 milionů EUR),

---

¹⁶ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/programmes/2014CZ05M9OP001>.

¹⁷ [https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/afcc0c7a-8847-435f-87a9-7b76faf8cd9f/Harmonogram-vyzev-OPZ-\(verze-k-25-8-2017\).xlsx](https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/afcc0c7a-8847-435f-87a9-7b76faf8cd9f/Harmonogram-vyzev-OPZ-(verze-k-25-8-2017).xlsx).

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

- Nástroje APZ II (7 034 milionů CZK, 260,5 milionu EUR),
- Podpora zaměstnanosti mládeže pro region Severozápad (640 milionů CZK, 24 milionů EUR),
- Záruky pro mladé (1 000 milionů CZK, 37 milionů EUR),
- Podpora dlouhodobě nezaměstnaných (1 600 milionů CZK, 59 milionů EUR),
- Rozvoj dalšího profesního vzdělávání (1 980 milionů CZK, 73 milionů EUR),
- Další profesní vzdělávání zaměstnanců podporované zaměstnavateli (3 500 milionů CZK, 129 milionů EUR),
- Vzdělávání zaměstnanců ze znevýhodněných skupin (50 milionů CZK, 1,85 milionu EUR),
- Podpora zaměstnanosti cílových skupin (297 milionů CZK, 11 milionů EUR),
- Iniciativa na podporu zaměstnanosti mládeže pro region Severozápad (160 milionů CZK, 5,9 milionu EUR),
- Zvýšení zaměstnatelnosti cílových skupin (880 milionů CZK, 32,5 milionu EUR),
- Podnikové vzdělávání zaměstnanců (2 000 milionů CZK, 74 milionů EUR),
- Podpora zaměstnanců ohrožených propouštěním (250 milionů CZK, 9,2 milionu EUR),
- Vzdělávání – společná cesta k rozvoji (560,5 milionu CZK, 20,7 milionu EUR),
- Podpora zaměstnanosti cílových skupin (300 milionů CZK, 11 milionů EUR),
- Vzdělávání zaměstnanců (50 milionů CZK, 1,85 milionu EUR).

Upozorňujeme, že ne všechny výše uvedené výzvy se zaměřují výlučně na vzdělávání dospělých a že vzdělávání dospělých podporují i některé další výzvy, které zde nejsou uvedeny.

Nebyly nalezeny žádné údaje o rozpisu cílových skupin, nicméně každá investiční priorita OPZ má soubor ukazatelů zahrnujících počet účastníků z cílových skupin.

4.3.2 Podpora EU prostřednictvím strukturálních fondů (především ESF) poskytovaná jako součást finančního rámce na období 2007–2013

Vzdělávání dospělých podporovaly v období 2007–2013 především dva operační programy: Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK) a Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ).

Celkový finanční přiděl na OP LZZ činil 2 226 milionů EUR (EU: 1 892 milionu EUR), zatímco OP VK obdržel 1 955 milionů EUR (EU: 1 661 milionů EUR).

Celkový počet účastníků dosáhl 10 milionů (Česká republika má 10,5 milionu obyvatel)¹⁸. 23 % účastníků bylo zaměstnaných, 71 % bylo ekonomicky neaktivních, 57 % mělo nízkou úroveň vzdělání, 27 % byli mladí lidé a 8 % tvořily menšiny. Vysoký podíl účastníků s nízkou kvalifikací (ISCED 1 a 2) odpovídá důrazu, který tyto české operační programy kladou na oblasti politiky zvyšování lidského kapitálu a na žáky. ESF významně přispěl k reformě vzdělávání a odborné přípravy. Od roku 2007 do roku 2014 se úroveň nejvyššího

---

¹⁸ Jedna osoba se mohla účastnit více než jednou, tudíž pojem účastník může zahrnovat vícekrát tutéž osobu.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

dosaženého vzdělání významně zvýšila. Počet odborné přípravy zakončené absolvováním dalece překročil cíle.

Zásahy ESF jsou převážnou měrou považovány za pozitivní a přínosné. Například v pilotním srovnávacím hodnocení dopadu OP LZZ se uvádí, že podpora poskytnutá v rámci OP LZZ měla pozitivní dopad na vytváření a zachovávání pracovních míst (EK, 2016). Zejména z metody „propensity score matching“ vyplývá dopad v podobě asi 21 000 zachovaných/vytvořených pracovních míst ve 1 447 podpořených podnicích ve srovnání se spárovanými nepodpořenými firmami (Ireas centrum, 2013). Pokud jde o socioekonomický dopad, během tohoto programového období bylo vytvořeno 56 000 pracovních míst v rámci tematického cíle Přístup k zaměstnanosti, přičemž 44 % z nich bylo vytvořeno pro ženy. V rámci tematického cíle Sociální začleňování pak bylo navíc vytvořeno 4 500 pracovních míst pro znevýhodněné skupiny. Úspěšně se zúčastnily asi 2 miliony účastníků. Kromě toho bylo financování z ESF využito na rozšíření oblasti působnosti opatření. Dalším důležitým aspektem bylo oslovení cílových skupin, na které se vnitrostátní činnosti obvykle nezaměřují, jako je rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje.

Česká vláda a příslušná ministerstva se rovněž zabývaly řadou problémů, které odhalil Nejvyšší kontrolní úřad ve svých zprávách. K těmto problémům patřily nedostatky v právních předpisech, v řídicích systémech, v posuzování a výběru projektů k financování, včetně nevhodně navržených kritérií hodnocení a výběru, nedostatky v oblasti zakázek a rozhodnutí o poskytování dotací, finanční nedostatky atd. Nejvyšší kontrolní úřad ve svém kontrolním závěru (NKÚ, 2016) doporučuje znovu zvážit výši finančních prostředků vyčleněných na reklamu a mediální kampaně zaměřené na širokou veřejnost, a to kvůli tomu, že jejich dopad je pouze krátkodobý. Rovněž se v kontrolním závěru doporučuje informovat veřejnost o výši financování úspěšně prováděných projektů a o tom, jak požádat o financování, což by zvýšilo transparentnost pomoci z fondů EU (EK, 2016).

5.0 HODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ POLITIKY

Následující pododdíly obsahují hodnocení stávající politiky s ohledem na šest klíčových faktorů úspěchu pro účinnou politiku vzdělávání dospělých, které byly identifikovány v jedné nedávno uveřejněné studii.¹⁹

5.1 Vzbuzení zájmu studujících o učení

Od vstupu České republiky do EU v roce 2004 se oblasti vzdělávání dospělých dostávalo stále větší finanční podpory. Vzdělávání dospělých se stalo politickou prioritou a obdrželo větší finanční podporu ze státního rozpočtu.

Velká část podpory pro vzdělávání dospělých pochází z ESF, který nabízí možnost vytvořit systematický rámec pro vzdělávání dospělých.

Účast na vzdělávání dospělých se od vstupu České republiky do EU zdvojnásobila, ale nyní již neroste tak rychle. Nezdá se, že by se v současnosti projevovala změna tendence klást důraz na vzdělávání dospělých a toto vzdělávání podporovat. V mnoha ohledech se současná podpora omezuje pouze na slovní prohlášení a není spojena s vyčleňováním finančních prostředků, které by mohly přinést skutečné změny v oblasti vzdělávání dospělých a dalšího vzdělávání.

Primární motivací českých občanů k účasti na vzdělávání dospělých je udržet si nebo získat zaměstnání.

Vzhledem k tomu, že většina vzdělávání dospělých není regulována a podléhá vlivům nabídky a poptávky, upřednostňuje vláda konkrétní oblasti, jako jsou digitální dovednosti a průmysl, jakož i cílové skupiny, jako jsou zaměstnanci ohrožení ztrátou pracovního místa nebo ženy na mateřské dovolené. Stát nezajišťuje širokou podporu pro vzdělávání dospělých prostřednictvím poukázek nebo jinými prostředky.

Došlo k pokusu uplatnit na vzdělávání dospělých slevy na dani pro zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné. V současnosti tyto slevy na daních platí pouze pro zaměstnavatele s výjimkou nákladů na zkoušku z profesní kvalifikace ve smyslu definice uvedené v Národní soustavě kvalifikací (NSK). Cíle stanovené pro státní rozpočet v současnosti brání širšímu zavádění slev na dani.

Provádí se nástroje, jako je Národní soustava kvalifikací a Národní soustava povolání, ale nejsou obecně uznávány většinou občanů. Z tohoto důvodu bude v nadcházejících letech nezbytné zajistit dostatečnou propagaci, aby všichni občané měli možnost tyto nástroje využít. Počáteční prováděcí fáze poskytla cenná ponaučení pro jejich zlepšování. Podle

---

¹⁹ Klíčové faktory úspěchu, které uvádějí sílu důkazů (dostupné ve všech jazycích EU):

<https://epale.ec.europa.eu/cs/policy-tool/key-success-factors>; Studie „An in-depth analysis of adult learning policies and their effectiveness in Europe“ (Podrobná analýza politik vzdělávání dospělých a jejich účinnosti v Evropě) vypracovaná Evropskou komisí (2015): <https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/final-report-20150817-en.pdf>.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

zákona o uznávání a ověřování výsledků dalšího vzdělávání formulují kompetence pro výkon povolání zaměstnavatelé.

Byly zavedeny rekvalifikace podle výběru uchazeče, což nezaměstnaným umožňuje vybrat si kurz. To by mohlo být dobrým znamením velmi žádoucího přechodu od pasivního přístupu spočívajícího v pouhých nabídkách rekvalifikace a odborného vzdělávání k aktivnějšímu přístupu, který vychází ze zájmů, silných stránek a zkušeností studentů.

Povědomí o výhodách učení se zvyšuje většinou prostřednictvím projektů ESF. Prostřednictvím projektů ESF se rovněž zajišťuje poradenský systém pro studenty ohledně možností vzdělávání. V předchozích programových obdobích byla koordinace jednotlivých projektů a jejich výstupů velmi omezená.

Vzbudit zájem dospělých o vzdělávání je velmi důležitý úkol, protože 58 % dospělých v České republice se neúčastní vzdělávání dospělých a nechce se účastnit (průměr EU 46 %). Nejčastějším vysvětlením je to, že je nepotřebují (46 %) a nemají na ně čas (22 %).

Podle analýzy provedené v rámci projektu KOOPERACE je hlavním důvodem, proč osoby s nízkou kvalifikací nejsou ochotny se účastnit vzdělávání dospělých, stres, který vyvolává, protože jejich zkušenosti v oblasti vzdělávání jsou často spojeny s neúspěchem (FDV, 2015a). Proto by se touto překážkou měly zabývat politiky a postupně by měly být odstraněny.

Příkladem projektu, který Fond dalšího vzdělávání v současnosti provádí a který je zaměřen na zvýšení zájmu o učení, je projekt Místa zblízka. Jedná se o sociální inovační projekt, který usiluje o formování soběstačné, udržitelné a učící se lokality. V průběhu projektu se lidé naučí užívat vnitřních zdrojů a potenciálu místa, kde žijí a pracují. Projekt se provádí ve čtyřech vybraných lokalitách v České republice (na Ašsku, Sokolovsku, Lounsku a Podbořansku) s vysokou mírou nezaměstnanosti. Pro místní obyvatele, kteří o to projeví zájem, se pořádají kurzy, workshopy, participativní a facilitační setkávání, komentované procházky a setkání s odborníky atd. Cílovými skupinami jsou aktivní místní (zaměstnavatelé a zaměstnanci), veřejná správa – správa obcí, vzdělávací a poradenské instituce, zaměstnanci nevládních organizací a sociálních podniků, jakož i uchazeči o zaměstnání, sociálně vyloučené osoby nebo osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Projekt JobHub vytvoří informační systém na podporu kariérového poradenství a kariérových poradců. Bude obsahovat a propojovat diagnostické a poradenské nástroje, různé zdroje informací na trhu práce a zahrnovat sdílenou on-line platformu pro kariérové poradce.

Není však jasné, jak zajistit dostupnost a přístup ke kariérovému poradenství pro zranitelné skupiny na trhu práce, které je nejvíce potřebují.

Jiným příkladem je projekt Vzdělávání praxí, který probíhá od roku 2016 do roku 2019, což má za cíl poskytnout jednotlivcům ze způsobilých cílových skupin, kteří o to mají zájem, (uchazeči o zaměstnání registrovaní na úřadu práce, rodiče na rodičovské dovolené, osoby nad 50 let nebo osoby s nízkou kvalifikací) možnost absolvovat stáž v podniku. Fond dalšího vzdělávání (agentura spravovaná Ministerstvem práce a sociálních

věcí) zprostředkovává stáže prostřednictvím propojení vhodného stážisty s vhodným podnikem a nabízí související poradenství oběma stranám. Stáže trvají 1 až 6 měsíců. Projekt vychází z podobného projektu „Stáže ve firmách“, který byl prováděn v předchozích letech.

5.2 Zvýšit investice zaměstnavatelů do učení

Zaměstnavatelé se přímo podílejí na budování Národní soustavy povolání a Národní soustavy kvalifikací. Příslušná ministerstva spolupracují se zástupci podnikatelů prostřednictvím sektorových rad. Síť 19 sektorových rad je spravována Hospodářskou komorou a Svazem průmyslu a dopravy České republiky.

Zaměstnavatelé se zapojují do projektů ESF. V současném programovém období zaměstnavatelé mohou požádat o podporu prostřednictvím projektu POVEZ II (Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II). Zaměstnavatelé mohou obdržet až 85 % nákladů na vzdělávání a mohou získat náhradu mzdy zaměstnance za dobu, po kterou se zaměstnanci účastní odborné přípravy.

5.3 Zlepšení rovnosti přístupu pro všechny

Existuje systém uznávání předchozího informálního a neformálního učení. Další podrobnosti naleznete v oddílech 2.2.2 a 2.2.4.

Úřady práce zajišťují, aby bylo k dispozici poradenství pro znevýhodněné a obtížně umístitelné skupiny, ale nízká motivace obtížně umístitelných osob je stále považována za hlavní překážku při navazování kontaktu s nimi a zapojování těchto osob do vzdělávání. Nejsou k dispozici žádná zvláštní politická opatření, která by se touto otázkou zabývala. Osoby, které jsou nezaměstnané, ohrožené ztrátou zaměstnání, neaktivní, znevýhodněné a nedostatečně zastoupené, se mohou v současném programovém období zapojit do řady projektů financovaných z ESF. Udržitelnost těchto programů a projektů je však omezená a není jasné, zda a jak budou tyto skupiny podporovány po roce 2020.

Ačkoliv z některých údajů a studií vyplývá, že jedním z nejúčinnějších způsobů, jak zvýšit šance na získání zaměstnání, je zlepšit základní dovednosti, včetně dovedností IKT, většina projektů a programů se zaměřuje pouze na konkrétní odborné dovednosti. Příkladem projektu, který v současnosti provádí Fond dalšího vzdělávání a který má za cíl zlepšit rovnost přístupu pro všechny, je projekt PROKOP (Prohlubování kompetencí pro zvýšení zaměstnatelnosti). Projekt zapojuje účastníky z cílových skupin, zejména dlouhodobě nezaměstnané a neaktivní osoby, do odborné přípravy zaměřené na finanční gramotnost, občanské a měkké dovednosti. Tým externích lektorů a poradců byl sestaven tak, aby zajistil činnosti v jednotlivých krajích. Důraz se klade na kvalitu odborné přípravy, cílený přístup a komplexnost podpůrných činností, zejména pak na vysokou interaktivitu, zapojování účastníků do aktivní participace, praktický nácvik modelových situací atd.

Iniciativu na podporu zaměstnanosti mládeže pro region NUTS 2 Severozápad provádí v Ústeckém a Karlovarském kraji veřejné služby zaměstnanosti. Hlavním cílem této iniciativy

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých Úplné znění zprávy o České republice

je zajistit, aby mladí lidé ve věku 15–29 let získali nezbytné pracovní zkušenosti a následně stabilní zaměstnání. Toho se dosahuje odbornou přípravou, návratem uchazečů nebo osob, které o to mají zájem, do vzdělávání a spolu s předchozí jazykovou odbornou přípravou možnou účastí na zahraničním (německém) trhu práce.

Tato iniciativa zahrnuje dvě inovativní opatření – Stáže do zahraničí a Návrat do vzdělávání.

V rámci činnosti Stáže do zahraničí mohou účastníci cestovat do zahraničí za prací, získat tam zkušenosti a zlepšit své dovednosti. Úřad práce zaplatí jejich ubytování, stravu a cestovní výdaje. Účastníci absolvují intenzivní jazykový kurz (zaměřený konkrétně na německý jazyk, protože region se nachází u hranic s Německem).

Cílem činnosti Návrat do vzdělávání je motivovat účastníky bez vzdělání, aby se vrátili do školy, a to prostřednictvím individuálního i skupinového poradenství. V rámci této činnosti úřad práce úzce spolupracuje s vhodnými školami zaměřenými zejména na praktickou odbornou přípravu. Návrat do vzdělávání nabízí motivační činnosti, diagnostiku profesní orientace a studijních dovedností, přípravu na přijetí do vzdělávání s pomocí poradců pro vzdělávání a doprovodná opatření (úhrada cestovních nákladů, ubytování, strava, lékařské prohlídky, školní pomůcky).

Dalším příkladem pilotního projektu zaměřujícího se na oslovení obtížně umístitelných skupin prostřednictvím kvalitního kariérového poradenství je mezinárodní projekt GOAL (poradenství a orientace pro dospělé studenty), který je financovaný programem EU Erasmus+. Projekt se provádí v šesti zemích, českým partnerem je Národní ústav pro vzdělávání (instituce v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy). Cílem projektu je zlepšit současné modely poradenství a orientace pro dospělé, tak aby tyto služby mohly konkrétně oslovit dospělé s nízkou kvalifikací, dlouhodobě nezaměstnané, neaktivní dospělé osoby, osoby předčasně odcházející ze vzdělávání bez ukončeného vyššího sekundárního vzdělání a sociálně znevýhodněné dospělé.

Projekt má také dva další specifické cíle: zaprvé – určit kritické faktory a kritéria úspěchu jako základ pro vývoj politiky vycházející z důkazů v oblasti zavádění center pro poradenství a orientaci, pokud jde o příležitosti pro ověřování předchozího učení v Evropě a zadruhé – rozvíjet strukturální podpůrnou základnu mezi subjekty přijímajícími rozhodnutí a příslušnými zúčastněnými stranami pro rozšíření modelu vzdělávacího poradenství a orientaci ve všech partnerských zemích. Projekt GOAL slouží v České republice jako pilotní projekt – tvůrci programu de facto začínají od nuly. V současnosti v České republice neexistuje dostatečná podpora pro neaktivní cílovou skupinu: služby související s kariérovým poradenstvím nejsou rozšířeny a široká veřejnost si jich obvykle není vědoma (ReferNet, 2017).

5.4 Poskytovat učení, které je relevantní

Ministerstvo práce a sociálních věcí provádělo projekt Předvídání kvalifikačních potřeb (PŘEKVAP) (2015) za účelem vytvoření komplexního systému na predikci vnitrostátní poptávky po kvalifikacích. Rozšíření výstupů tohoto projektu a další rozvoj predikce

dovedností pokračuje v rámci projektu ESF KOMPAS (Predikce trhu práce), který v současnosti provádí Ministerstvo práce a sociálních věcí. Cílem projektu je (do roku 2020) vytvořit udržitelný a spolehlivý systém monitoringu trhu práce a predikcí, který bude propojovat celostátní a regionální úroveň. Systém bude shromažďovat a zpracovávat dostupné statistické údaje, jakož i kvalitativní údaje o regionálním a celostátním vývoji, důležitých změnách a technologických trendech. Výstupy systému mají podle očekávání mít dopad na poskytovatele vzdělávání (počáteční i další odborné vzdělávání a příprava), veřejné služby zaměstnanosti (zodpovědné za odbornou přípravu), krajské orgány (zodpovědné za počáteční odborné vzdělávání a přípravu), zaměstnavatele a ústřední orgány (Ministerstvo práce, Ministerstvo školství), a to prostřednictvím komplexní webové stránky.

Projekt Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II se zabývá nesouladem mezi nabídkou dovedností a poptávkou po nich na trhu práce. Cílem projektu je zajistit uchazečům o zaměstnání relevantní učení se dovednostem, které jsou důležité pro získání zaměstnání nebo zahájení samostatné výdělečné činnosti, včetně komunikačních dovedností, dovedností potřebných k nalezení zaměstnání atd. Dlouhodobě nezaměstnaným se poskytuje individuální podpora a pomoc. Rekvalifikace budou vybírány a nabízeny tak, aby zaplnily mezery v oblasti dovedností a neobsazená pracovní místa na trhu. Upřednostňovanými podporovanými skupinami jsou osoby se sluchovým postižením a osoby sociálně vyloučené, přihlásit se však může každý klient veřejných služeb zaměstnanosti (nezaměstnaný).

5.5 Zajišťovat vysoce kvalitní učení

V České republice chybí systém ověřování úspěšnosti vzdělávání dospělých.

Kvalita se sleduje pouze v případech, kdy je poskytováno financování z veřejných zdrojů. V případě rekvalifikačních kurzů je nezbytné získat akreditaci programu od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Byl kodifikován požadavek na složení standardizované zkoušky na konci rekvalifikace podle Národní soustavy kvalifikací.

Vzdělávání, které není financováno ze státních prostředků nebo prostředků ESF, není monitorováno, co se týče kvality, a řídí se pouze tržními zásadami. V současnosti se zvažuje zavedení systému hodnocení kvality vzdělávacích institucí, ale mohlo by se ukázat, že státní zásah představuje zbytečnou regulaci.

Národní ústav pro vzdělávání vypracoval návrh na hodnocení organizací poskytujících vzdělávání dospělých, tento návrh však dosud nebyl uveden do praxe.

Byla vytvořena profesní kvalifikace „Lektor dalšího vzdělávání“, která zajišťuje kvalitu lektorů.

Více podrobností o zajišťování kvality v oblasti vzdělávání dospělých naleznete v oddíle 3.4.

5.6 Zajistit soudržnou politiku

Ministerstva, která mají v gesci vzdělávání dospělých, spolu komunikují. Obě ministerstva (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo práce a sociálních věcí) spolupracují na provádění projektů v rámci Operačního programu Zaměstnanost, při vývoji systému vzdělávání dospělých a při zlepšování jeho kvality. Koordinace probíhá prostřednictvím činnosti Národní rady pro kvalifikace, kde jsou zastoupena příslušná ministerstva, pedagogové a sociální partneři.

Existují inspirativní zastřešující strategie a kontextové zprávy, např. Česká republika 2030 nebo Průmysl 4.0, které kladou důraz na význam vzdělávání dospělých v České republice. Tyto strategie jsou obvykle dobře argumentačně podložené a obsah většiny z nich je rozpracován v akčních plánech. Problematickým krokem je nastavení příslušných kvalitativních a kvantitativních ukazatelů a jiných politických opatření. Vlastní provádění je pak ovlivněno neustále se měnící politickou situací²⁰.

Vzdělávání dospělých není v současném politickém rámci prioritou. Je zjevné, že je zapotřebí komplexní strategie vzdělávání dospělých, která by zohlednila potřeby studentů ve 21. století. Jsou k dispozici vhodné zdroje, např. stávající strategie v jiných oblastech, které již podporují změnu směřování vzdělávání a učení dospělých směrem k rozvoji obecných základních a přenositelných dovedností (gramotnost, schopnost provádět základní početní úkony, dovednosti IKT, cizí jazyky, kritické myšlení, schopnost rozhodovat se, odpovědnost, komunikační dovednosti, týmová práce, dovednosti učit se atd.).

Mohlo by se jednat o první významný krok k vypracování soudržné a účinné politiky vzdělávání dospělých a k provádění příslušných politických reforem týkajících se dospělých. K dlouhodobým problémům, které stále vyžadují pozornost, patří nízká míra účasti na učení, zejména v případě dospělých s nízkou kvalifikací, rovnost přístupu ke vzdělávání a odborné přípravě, zlepšování základních dovedností dospělých, nesoulad mezi nabídkou dovedností a poptávkou po nich, nedostatečně rozvinutý systém kariérového poradenství pro všechny a střednědobé a dlouhodobé prognózy požadovaných dovedností.

Došlo ke zlepšení koordinace politických opatření na celostátní i nižší úrovni, ale celkový obrázek toho, co by mělo představovat „stavební kameny“ úspěšných politik vzdělávání dospělých, je stále útržkovitý a neúplný.

---

²⁰ Například v uplynulých 25 letech činila průměrná doba, po kterou český ministr školství zastával svůj úřad, zhruba jeden rok (14 měsíců).

6.0 SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY SYSTÉMU VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

6.1 Silné stránky

Existence systému pro ověřování předchozího učení na základě standardizovaných zkoušek, jak stanoví zákon č. 179/2006 Sb. o uznávání a ověřování výsledků dalšího vzdělávání. Tento systém stále není široce využíván, ale asi 150 000 držitelů profesních kvalifikací představuje dobrý výsledek a svědčí o tom, že existuje poptávka po profesních kvalifikacích. Systém ověřování je také provázán se systémem počátečního vzdělávání. Pokud chce uchazeč složit závěrečnou zkoušku (za účelem získání výučního listu) nebo maturitní zkoušku (vysvědčení vyžadované pro zápis do vysokoškolského vzdělávání), ředitelé vyšších sekundárních odborných škol jsou povinni uznat osvědčení o získání profesní kvalifikace a připustit uchazeče k výše uvedeným zkouškám. Rekvalifikační programy musí být akreditovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a akreditace se udělí pouze tehdy, pokud program vede k získání profesní kvalifikace ve smyslu definice uvedené v Národní soustavě kvalifikací. Tento postup byl zaveden v roce 2009.

Existence Národní soustava povolání, která je provázána s Národní soustavou kvalifikací prostřednictvím Centrální databáze kompetencí. Centrální databáze kompetencí je jedinečný systém, který nejenže propojuje oba systémy, ale je také společným a uznávaným nástrojem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí.

Územní dohody o zaměstnanosti (TEP) jsou strategická partnerství, do kterých se zapojují zaměstnavatelé, agentury pro regionální rozvoj, krajské orgány atd. Do konce roku 2016 byly tyto dohody uzavřeny ve všech (14) krajích České republiky. Jejich hlavním cílem je strategická koordinace a podpora regionálních trhů práce a zaměstnanosti, včetně poskytování služeb, které doplňují veřejné služby zaměstnanosti. V uplynulých letech se Česká republika stále častěji potýkala s nedostatkem kvalifikované pracovní síly. Ačkoliv míra nezaměstnanosti je v současnosti velmi nízká (2,9 % v červenci 2017, zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz), přetrvává strukturální nezaměstnanost. Kvalifikace uchazečů o zaměstnání neodpovídají kvalifikacím, které požadují zaměstnavatelé, zejména pak v případě čerstvých absolventů. Řada územních dohod o zaměstnanosti provádí projekty financované ESF v rámci OPZ (Operační program Zaměstnanost) s cílem podporovat cílové skupiny (mladé lidi, seniory, zdravotně postižené atd.), pokud jde o rozvíjení motivace, poradenství, odbornou přípravu, stáže a pracovní nabídky.

6.2 Slabé stránky

- Nedostatečná podpora rozvoje vzdělávání dospělých ze strany státu, což vede k nedostatečné propagaci příležitostí v oblasti vzdělávání dospělých. Navzdory rozvoji systematických nástrojů podporujících vzdělávání dospělých, většina lidí si stále není vědoma možností, které mají, pokud se rozhodnou získat profesní kvalifikaci. Tato slabina je ošetřena pouze částečně, ale nikoliv v uspokojivém rozsahu. Nedostatečně rozvinutý systém vzdělávání dospělých a dalšího vzdělávání

a nízké míra zapojení univerzit do tohoto systému představuje významné riziko, že systém odborné přípravy, dalšího vzdělávání a rekvalifikace nemusí být schopen zavést změny, které vyžaduje Průmysl 4.0, což může vést k prohloubení strukturálního nesouladu mezi stávajícími a nově požadovanými dovednostmi a znalostmi pracovníků (Mařík, 2016).

- Nedostatečně rozvinutý systém kariérového poradenství z hlediska celoživotního učení. Kariérové poradenství je dobře rozvinuto v rámci úřadů práce (většinu cílové skupiny tvoří zaměstnaní), kde jsou poradci podrobeni dohledu a těží ze soustavné odborné přípravy. Kariérové poradenství pro zaměstnané, kteří nejsou klienty úřadů práce, je méně rozvinuto. Chybí koordinovaný přístup k systematickému rozvoji dovedností kariérových poradců nebo hodnocení kvality jejich poradenství. Tato slabina je ošetřena pouze částečně.
- Chybějící rekvalifikace uzpůsobená na míru (modularizace, pouze zkouška). Rekvalifikační kurzy se nabízejí jako součást komplexního vzdělávacího programu. Bez ohledu na znalosti účastníků prochází každý celým vzdělávacím programem bez jakéhokoliv hodnocení stávajících kompetencí. Účinnější by bylo předchozí hodnocení dovedností spolu s modularizací rekvalifikačních programů. Tato slabina se v současnosti projednává a byly podniknuty určité kroky s cílem dosáhnout pokroku v této oblasti (např. v návrhu projektu KVASAR).

7.0 JE ZAPOTŘEBÍ DALŠÍCH REFORM A ZMĚN ORIENTACE POLITIKY

Nabídka vzdělávacích kurzů pro dospělé poskytovaných soukromými komerčními organizacemi je dostatečná. Poskytovatelé pružně reagují, aby vyhověli poptávce. Pro zvýšení účasti dospělých na vzdělávání je nutné hledat jiné prostředky a příležitosti.

Odborníci z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva práce a sociálních věcí, Asociace institucí vzdělávání dospělých (AIVD) a příjemci v rámci projektu KONCEPT se shodují, že daňové pobídky (ve formě odpočtu výdajů na vzdělávání z daňového základu) by pomohly zvýšit účast na vzdělávání dospělých. Ačkoliv byl tento návrh začleněn do Strategie celoživotního učení (2007–2014), toto opatření nikdy nebylo realizováno.

Větší poptávku po vzdělávání dospělých by bylo možné podnítit informováním veřejnosti o významu vzdělávání dospělých a o příležitostech k získání osvědčení o získání profesní kvalifikace. Probíhá propagace vzdělávání dospělých a NSK, ale nikoliv na celostátní úrovni. Neplánuje se žádná kampaň, která by zahrnovala různé sdělovací prostředky.

Důležitým krokem bude pokračování činnosti zahájené v rámci projektu Předvídání kvalifikačních potřeb (PŘEKVAP) a zajištění shromažďování kvalitních údajů od zaměstnavatelů ohledně predikcí požadovaných dovedností a kvalifikací. Shromažďování údajů musí probíhat v každém kraji. S těmito údaji bude možné zajistit vyšší účinnost rekvalifikace (výběr kvalifikací a dovedností tak, aby uspokojily poptávku) a počátečního vyššího sekundárního odborného vzdělávání. Ministerstvo práce a sociálních věcí v současnosti provádí projekt KOMPAS, který se bude výše uvedenými tématy zabývat (pro více informací viz oddíl 5.4).

Další potřebné a/nebo plánované politické reformy jsou popsány v oddíle 3.5.

8.0 SHRNU TÍ

V uplynulých 10 letech doznal systém vzdělávání dospělých v České republice zásadních změn. V roce 2007 vstoupil v platnost zákon č. 179/2007 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Do roce 2016 obsahovala Národní soustava kvalifikací 839 profesních kvalifikací a 146 000 osob složilo zkoušku a stalo se držiteli osvědčení o získání profesní kvalifikace. Někteří studenti složili zkoušku úplné profesní kvalifikace, která je rovnocenná závěrečné zkoušce (výuční list) nebo maturitní zkoušce (odborná část). V roce 2009 byl systém akreditací rekvalifikačních kurzů provázán s Národní soustavou kvalifikací, což se považuje za jeden z důležitých aspektů kvality v oblasti rekvalifikace. Dalším pozitivním krokem bylo zavedení rekvalifikačních kurzů podle volby studentů (viz oddíly 3.2.2 a 5.4).

Je možné z toho vyvodit, že systém je budován s přiměřenou efektivitou. Přesto je pro laika komplikovaný a je obtížné se v něm vyznat. Pro Českou republiku je tudíž zásadní, aby vytvořila rámec pro vzdělávání dospělých s důrazem na kariérové poradenství z hlediska celoživotního učení. Současná nedostatečná podpora se promítá do negativního postoje českých občanů ke vzdělávání dospělých, což vede k nižší motivaci účastnit se vzdělávání dospělých než v jiných zemích EU.

Z hlediska toho, jak si země vede po statistické stránce, lze říci, že Česká republika v roce 2016 splnila cíl strategie Evropa 2020 v oblasti zaměstnanosti, protože bylo zaměstnáno 75 % osob ve věku 20–64 let. Od roku 2011 rostla úroveň zaměstnanosti a tento pozitivní trend je dán jak lepšími hospodářskými podmínkami, tak opatřeními přijatými v rámci aktivní politiky zaměstnanosti. V červenci 2017 činila míra nezaměstnanosti 2,9 %.

Na druhé straně se České republice nepodařilo splnit referenční kritérium v rámci vzdělávání a odborné přípravy 2020 (ET 2020) týkající se účasti na vzdělávání dospělých (vzdělávání by se mělo účastnit nejméně 15 % dospělých). Od roku 2011 klesala účast české populace na vzdělávání dospělých. Dá se očekávat, že míra účasti se znovu zvýší díky provádění projektů a zásahů podporovaných ESF. Zda se tento nárůst podaří udržet po skončení současného programového období (po roce 2020), je i nadále nejasné.

Pokud jde o shrnutí politických reforem uvedených v doporučeních pro jednotlivé země / národním programu reforem, český národní program reforem ani doporučení pro jednotlivé země se primárně nezaměřují na odvětví vzdělávání (učení) dospělých. Kladou důraz na rozvoj konkurenceschopnosti a uplatnitelnosti na trhu práce na poměrně obecné úrovni bez jakýchkoliv konkrétních doporučení a cílů. Proto nebyla na základě těchto dokumentů v odvětví vzdělávání dospělých provedena žádná konkrétní opatření.

V uplynulých deseti letech bylo mnoho energie vynaloženo na podporu vzdělávání dospělých na systémové a legislativní úrovni. Toto úsilí vyústilo v zavedení pružných podmínek pro získání vzdělání v dospělosti. Přesto je možné konstatovat, že široká veřejnost není dostatečně informována o všech možnostech, které existují a které se jim nabízejí. Dostatečně informováni jsou pouze tvůrci politik, odborníci na odvětví vzdělávání dospělých a ve veřejných službách zaměstnanosti a někteří zaměstnavatelé.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

Další prioritou je vývoj a zavádění systémových nástrojů a prováděcích procesů. Tyto nástroje (soustava kvalifikací NSK a klasifikace povolání NSP) byly zavedeny v uplynulých deseti letech. Na základě dosud získaných zkušeností je možné posoudit výhody a nevýhody a hledat řešení pro zvýšení účinnosti a kvality.

Ačkoliv existuje legislativní podpora pro provázání počátečního vzdělávání a vzdělávání dospělých, její provádění je neefektivní a omezené. Jedním z faktorů, které přispívají k tomuto stavu, je nedostatečné kariérové poradenství a absence integrovaného systému kariérového poradenství, který by pomohl k hladkému přechodu z počátečního vzdělávání na vzdělávání dospělých.

Je důležité zlepšit spolupráci mezi MŠMT (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy) a MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), případně včetně přerozdělení jejich současných povinností.

Úhrnem se dá říci, že jednou z klíčových oblastí pro budoucí reformy politik, která vyžaduje další rozvoj, je shromažďování údajů o situaci na trhu práce v jednotlivých krajích. Je zvláště důležité určit, která pracovní místa budou v budoucnu poptávána. Je tudíž možné zvýšit účinnost rekvalifikace. Také by se mohla předem náležitě upravit nabídka a relevantnost počátečního odborného vzdělávání a přípravy. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy i ministerstvo práce a sociálních věcí jsou ochotny na tomto úkolu spolupracovat. K významným úkolům pro budoucí politiky a politické reformy patří sledování a zohledňování trendů, jako je zlepšování digitálních dovedností pracovníků a zavádění dalších opatření v souvislosti s iniciativou Průmysl 4.0.

9.0 POUŽITÁ LITERATURA

COV (Centrum občanského vzdělávání), (2013) Občanské vzdělávání v ČR
http://www.obcanskevzdelavani.cz/uploads/9bb2e62e7ec0473414f0da87b4fe9aac1d5a8719_uploaded_cov2013-kas-obcanske_vzdelavani_v_cr.pdf

ČSÚ (Český statistický úřad), (2010). Další odborné vzdělávání zaměstnaných osob
<https://www.czso.cz/csu/czso/dalsi-odborne-vzdelavani-zamestnanych-osob-dov-2010-f6lqqfmyxn>

EC, (2015). An in-depth analysis of adult learning policies and their effectiveness in Europe (Podrobná analýza politik vzdělávání dospělých a jejich účinnosti v Evropě, vypracovala společnost ICF Consulting Services Limited)
http://ec.europa.eu/epale/sites/epale/files/all_in-depth_analysis_of_adult_learning_policies_and_their_effectiveness_in_europe_12.11.2015_pdf.pdf

EK, (2015a). EEPO Review jaro 2015: Upskilling unemployed adults The organisation, profiling and targeting of training provision (Prohlubování dovedností nezaměstnaných dospělých. Organizace, profilování a cílení poskytování odborné přípravy)
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=2265&furtherNews=yes>

EC, (2016). ESF Ex-post Evaluation Synthesis 2007-2013 Country Report – Czech Republic (Souhrnná zpráva pro jednotlivé země o následném hodnocení ESF za období 2007–2013 – Česká republika) <http://ec.europa.eu/social/keyDocuments.jsp?advSearchKey=ESFex-post2007-2013&mode=advancedSubmit&langId=en&policyArea=&type=0&country=0&year=0>.

EK, (2016a). Monitor vzdělávání a odborné přípravy 2016 – Česká republika
http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_cs

FDV (Fond dalšího vzdělávání), (2015). Předvídání kvalifikačních potřeb: koncept – metody – data. Část 3. Čtvrtá průmyslová revoluce a zaměstnanost. Výstup projektu Předvídání kvalifikačních potřeb (PŘEKVAP). <https://koopolis.cz/sekce/knihovna/407-prekvap-predvidani-vyvoje-trhu-prace-a-zkvalitnovanivystupu-tohoto-predvidani>

FDV (Fond dalšího vzdělávání), (2015a). Osoby s nízkou kvalifikací a další profesní vzdělávání: postoje, zkušenosti, bariéry. <https://koopolis.cz/sekce/knihovna/456-vystup-projektu-kooperace-osoby-s-nizkou-kvalifikaci-a-dalsi-profesni-vzdelavani>

Ireas Centrum, (2013). Pilotní counterfactual impact evaluation OP LZZ
<http://www.ireas.cz/en/focus/35-regional-development/projects/86-cie>

Mařík, V. et al., (2016). Národní Iniciativa Průmysl 4.0 <http://kzps.cz/wp-content/uploads/2016/02/kzps-cr.pdf>.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), (2013). Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017 <https://www.mpsv.cz/cs/21725> (aktualizovaná verze z roku 2014)

MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), (2014). Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020 (SPZ) https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/strateg_zam_2020/strategiepz2020.pdf

MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), (2014a). Strategie sociálního začleňování 2014–2020 <https://www.mpsv.cz/cs/17081>

MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), (2014b). Realizační plán programu Záruky pro mládež České republiky <https://www.mpsv.cz/cs/16867> (aktualizovaná verze z roku 2014)

MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), (2015). Strategie digitální gramotnosti České republiky na období 2015 až 2020 <http://www.mpsv.cz/cs/21498>

MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), (2016). Akční plán Strategie digitální gramotnosti České republiky na období 2015 až 2020

MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), (2016a). Iniciativa práce 4.0 Vypracoval: Národní vzdělávací fond http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/prace_4_0/studie_iniciativa_prace_4.0.pdf

MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), (2014c). Aktivizační opatření k řešení nepříznivé situace na trhu práce; dostupné na adrese: <http://databaze-strategie.cz/cz/mpsv/strategie/aktivizacni-opatreni-k-reseni-nepriznive-situace-na-trhu-prace>

MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), (2016b). Analýza nabídky a poptávky na trhu práce. (Dokument schválený vládou ČR)

MŠMT (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy) a MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), (2009). Vymezení kompetencí mezi MŠMT a MPSV. Pracovní dokument Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí (nezveřejněno)

MŠMT (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy), (2014). Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020: http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/strategie-2020_web.pdf

MŠMT (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy), (2014a). Koncepce podpory mládeže 2014–2020 <http://www.msmt.cz/file/33599/>

MŠMT (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy), (2015). Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-3>

MŠMT (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy), (2007). Strategie celoživotního učení v České republice.
http://www.msmt.cz/uploads/Zalezitosti_EU/strategie_2007_CZ_web_jednostrany.pdf

Naviga 4, (2016). Závěrečná zpráva Evaluace IPN

NKÚ (Národní kontrolní úřad), (2016). Kontrolní závěr z kontrolní akce 15/26 – Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu vynaložené v rámci technické pomoci na aktivity související s publicitou a propagací operačních programů a projektů realizovaných v programovém období 2007–2013 <https://www.nku.cz/assets/kon-zavery/k15026.pdf>

NÚOV (Národní ústav odborného vzdělávání), (2011). Národní přiřazovací zpráva České republiky
http://www.nuov.cz/uploads/ECVET_a_EQF_4_6/National_Referencing_Report_Czech_Republic_en_fin_1.pdf (Národní přiřazovací zpráva byla v roce 2015 revidována https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/national_referencing_report_czech_republic_2015_eng.pdf)

NÚV (Národní ústav pro vzdělávání) (2015). Metodika naplňování Národní soustavy kvalifikací http://www.nuv.cz/uploads/NSK/metodika/Metodika_NSK_III.pdf

ReferNet, (2017) Metoda „outreach“ a kariérové poradenství v oblasti prohlubování kompetencí v ČR, článek ReferNet

SPD (Svaz průmyslu a dopravy České republiky), (2016). Sladování nabídky a poptávky na současném trhu práce
https://www.socialnidialog.cz/images/stories/Dovednosti_cely_dokument.pdf

Úřad vlády ČR, (2011). Investice do evropské konkurenceschopnosti: příspěvek České republiky ke strategii Evropa 2020, Národní program reforem České republiky 2011 <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/dokumenty/narodni-program-reforem-ceske-republiky-2011-85802/>

Úřad vlády ČR, (2017). Strategický rámec Česká republika 2030
<https://www.vlada.cz/cz/ppov/udrzitelny-rozvoj/cr-2030/uvodni-stranka-144714/>

Úřad vlády ČR, (2017a). Akční plán na podporu hospodářského růstu a zaměstnanosti – Aktualizace pro rok 2017 <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/akcni-plan-na-podporu-hospodarskeho-rustu-a-zamestnanosti--aktualizace-pro-rok-2017-152586/>

Úřad vlády ČR, (2017b). Národní program reforem České republiky 2017 <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/aktualne/vlada-schvalila-narodni-program-reforem-cr--na-zaklade-ktereho-nam-evropska-komise-navrhne-nova-doporuceni-155605/>

Zákony

Školský zákon Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v aktualizovaném znění <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-1-1-2017-do-31-8-2017>)

(Školský zákon v angličtině ve znění z roku 2008) https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=http://www.msmt.cz/uploads/VKav_200/Act_561_2011/edu_act_2011.doc)

Zákon o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání ve znění pozdějších předpisů <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/zakon-c-179-2006-sb>)

Zákon o vysokých školách. Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111>)

On-line zdroje údajů:

Informační platforma o vzdělávání dospělých v České republice (DV monitor): http://www.dvmonitor.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=161&Itemid=387

Eurostat: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/statistics-illustrated>

Eurostat (šetření pracovních sil), (2015): <http://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/european-union-labour-force-survey>

Český statistický úřad: <https://www.czso.cz/csu/czso/1-vzdelavani>

Databáze strategií: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/CR>

Financování vzdělávání dospělých: <http://www.cedefop.europa.eu/FinancingAdultLearning/>

Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí – politika zaměstnanosti a situace na trhu práce: https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace

Informační portál ISA+ pro mladé lidi, který jim pomáhá vybrat si nejvhodnější profesní dráhu, studijní program a školu: <http://www.infoabsolvent.cz/>

Informační portál o profesních kvalifikacích udělovaných v rámci systému ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání: <https://www.narodnikvalifikace.cz/>

Informační portál o nové standardizované maturitní zkoušce: <http://www.novamaturita.cz/index.php>

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

Informační portál o povoláních, odborných kompetencích a pracovních místech:
<http://www.nsp.cz/>

Informační portál o pracovních místech a možnostech vzdělávání:
www.vzdelavaniaprace.cz

Informační portál o vzdělávání dospělých pro tvůrce politik a odborníky na vzdělávání dospělých: <https://koopolis.cz/rozcestnik/>

Národní ústav pro vzdělávání: www.nuv.cz

Portál o možnostech vzdělávání pro dospělé (především o komerčních kurzech):
<http://www.skoleni-kurzy-educity.cz/firmy/verejne-kurzy>

Fond dalšího vzdělávání: www.fdv.cz

Sektorové rady: www.sektorove-rady.cz

PŘÍLOHY:

Příloha 1: Seznam přijatých právních aktů, strategií a zákonů

Název	Datum přijetí	Stručný popis obsahu
Školský zákon (zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání v aktualizovaném znění)	24/09/2004, (poslední změna: 08/03/2017)	Školský zákon upravuje veškeré vzdělávání ve všech školách a školských zařízeních s výjimkou vysokých škol a závěrečného vzdělávání studentů v péči státu. Zákon pokládá základy a stanoví cíle vzdělávání a zavádí pojem rámcové a školní vzdělávací programy, definuje alternativní vzdělávací programy k denním formám studia, posiluje úlohu doplňkového studia a zavádí zkrácené studium k získání středního vzdělání zakončeného závěrečnou zkouškou a umožňuje uznání předchozího vzdělávání.
Zákon o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání (zákon č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání ve znění pozdějších předpisů)	30/03/2006 (naposledy pozměněno dne 25/04/2012)	Zákon stanoví metodu hodnocení odborných kompetencí, pravidla upravující oprávnění autorizujících orgánů a povinnosti dotčených agentur. Zřizuje Národní soustavu kvalifikací (NSK) obsahující profesní a úplné profesní kvalifikace.
Zákon o vysokých školách (zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů)	22/04/1998 (naposledy pozměněno dne 02/03/2016)	Zákon popisuje cíle a úkoly terciárních institucí kromě vyšších odborných škol, úlohu státu a institucí, upřesňuje druhy institucí, jejich financování, kurzy studia, práva a povinnosti studentů, status akademických pracovníků a obsahuje ustanovení o kurzech celoživotního vzdělávání a jejich ověřování.
Strategický rámec Česká republika 2030	19/04/2017	Strategický rámec 2030 vymezuje dlouhodobé cíle v rámci sociálního, environmentálního a ekonomického pilíře udržitelného rozvoje, v oblasti dobrého vládnutí, v krajích a obcích. Stanoví 97 specifických cílů, které mají zlepšit životní podmínky lidí a současně respektovat zásady udržitelného rozvoje. V počátečním a podnikovém vzdělávání (celoživotní učení) se klade důraz na zlepšování klíčových kompetencí studentů s cílem zlepšit jejich

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

		uplatnitelnost na trhu práce a na lepší motivaci ke vzdělávání dospělých.
Vládní iniciativa Průmysl 4.0	24/08/2016	Primárním cílem vládní iniciativy Průmysl 4.0 je vytvořit dobrý základ pro klíčová ministerstva a sociální partnery pro další podrobnější akční plány v oblastech, které jsou v jejich gesci. Stěžejním faktorem úspěchu z hlediska schopnosti vypořádat se s dopady na zaměstnanost je především kvalita a fungování systému vzdělávání, včetně celoživotního učení. Pro oblast trhu práce a vzdělávání dospělých iniciativa doporučuje např. podporu rozvoje digitální gramotnosti pro celou populaci, zejména pro osoby ohrožené nezaměstnaností, nezaměstnané a osoby propuštěné z mizejících povolání s cílem zavést systém predikce pro vývoj na trhu práce a potřeby v oblasti dovedností, posílit a zefektivnit poradenské služby atd.
Strategie celoživotního učení ČR 2007–2015	11/07/2007	Cílem strategie celoživotního učení a prováděcích plánů k ní bylo vytvořit systémový rámec pro učení, který by propojil počáteční, terciární a další vzdělávání (vzdělávání dospělých). Na rozvoji systémového rámce by měly spolupracovat veřejná správa, obce a jiné zúčastněné strany.
Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020	09/07/2014	Strategie stanoví tři priority – snižovat nerovnosti ve vzdělávání, podporovat kvalitní výuku a učitele jako klíčové prvky strategie a odpovědné a efektivní řízení vzdělávacího systému. Strategie v souladu se strategií ET2020 stanoví cíl, aby se účastnilo vzdělávání 15 % dospělých.
Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020	15/10/2014	Pro vzdělávání dospělých má zvláštní význam priorita 3: Přizpůsobení podniků, zaměstnanců a nezaměstnaných změnám a potřebám trhu práce. Tato priorita reaguje na nutnost lepšího souladu nabídky a poptávky na trhu práce, zejména pokud jde o kvalifikace, ale také o dovednosti a kompetence.
Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020	15/04/2015	Tento strategický dokument vychází z předchozích dokumentů, které stanoví dlouhodobé cíle vzdělávání a je prováděn v souladu se Strategií vzdělávací politiky České republiky do roku 2020. K jeho cílům patří další rozvoj a podpora systému ověřování, aby je mohl využít každý dospělý, a zvýšení podpory osob s nízkou kvalifikací a sociálně znevýhodněných osob při rozvíjení jejich klíčových kompetencí, pokud jde o základní a občanské dovednosti.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

Strategie digitální gramotnosti České republiky na období 2015 až 2020	01/07/2015	Hlavním cílem Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 až 2020 a jejího akčního plánu je plánovat a provádět opatření, která zlepší digitální dovednosti českých občanů. Opatření jsou rozdělena do šesti strategických cílů: zaměstnanost, konkurenceschopnost, sociální začleňování, podpora rodiny, elektronické služby veřejného sektoru a podpora systému vzdělávání a učení prostřednictvím digitálních technologií.
Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020	12/05/2014	Koncepce podpory mládeže je strategický dokument, který se zabývá mládeží obecně, ale rovněž se v něm navrhuje podpora činností, které pomohou mladým lidem získat relevantní vzdělání a zvýšit jejich uplatnitelnost na trhu práce, přičemž zvláštní důraz se klade na mladé lidi ze sociálně znevýhodněného prostředí. Provádění priorit je většinou zajišťováno vypsáním příslušných celostátních a regionálních grantových programů.
Strategie sociálního začleňování 2014–2020	08/01/2014	Cílem Strategie sociálního začleňování je obecně omezit chudobu a sociální vyloučení a předcházet jejich vzniku. K jejím hlavním prioritním cílovým oblastem patří zaměstnanost a odborná příprava osob, které jsou ohroženy sociálním vyloučením. Podporuje opatření v oblasti poradenství a motivace, užší spolupráci úřadu práce s místními zaměstnavateli, programy pracovní a sociální rehabilitace a lepší cílení aktivních politik zaměstnanosti (APZ) atd.
Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017	13/02/2013	Tento strategický dokument navrhuje kroky, které je třeba podniknout v oblasti stárnutí obyvatelstva a přípravy na stárnutí. Zaměřuje se také na podporu vzdělávání pro seniory, na rozvoj vyšších sekundárních a postsekundárních vzdělávacích programů a na vyšší účast seniorů ve vzdělávání. Dalším cílem je zvýšit počet seniorů a organizací seniorů v mezinárodních projektech v rámci programu Erasmus+.
Akční plán Práce 4.0	–	Akční plán Práce 4.0 dále rozpracovává iniciativu Průmysl 4.0 a stanoví opatření mimo jiné na rozvoj znalostí a dovedností, které mají být na trhu práce poptávané v blízké budoucnosti. Opatření ukládají zvýšit povědomí o vzdělávání dospělých, propagovat vzdělávání dospělých, včetně e-learningu a kurzů MOOC, mezi zaměstnavateli a veřejností, připravit na změny spojené s digitalizací a poskytovat informační podporu v oblasti příležitostí pro učení prostřednictvím kariérového poradenství.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

Program Záruky pro mládež	duben 2014	Cílem programu je nabídnout vzdělávání a odbornou přípravu různým skupinám mladých lidí podle jejich individuálních potřeb a možností. V rámci programu se navrhuje iniciativy, k nimž patří např. zlepšení systému kariérového poradenství, posílení úlohy škol zajišťujících počáteční odborné vzdělávání a přípravu také při poskytování dalšího odborného vzdělávání a přípravy za účelem rozšíření možností, jak zapojit osoby NEET zpět do vzdělávání, posílení kapacit úřadu práce a dalšího rozvoje integrovaného informačního systému zaměřeného na možnosti vzdělávání (www.infoabsolvent.cz).
Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020	15/10/2014	Prioritou Strategie politiky zaměstnanosti, která je relevantní pro vzdělávání dospělých, je priorita č. 3, která reaguje na nutnost lepšího souladu nabídky a poptávky na trhu práce, zejména pokud jde o kvalifikace, jakož i dovednosti a kompetence. Odráží skutečnost, že počáteční vzdělávání není schopno reagovat na dynamický vývoj technologií a hospodářství a také není schopno připravit pracovníky na celý jejich profesní život. Větší důraz se proto klade na politiku zaměstnanosti v oblastech predikce vývoje a poptávky na trhu práce a na podporu vzdělávání dospělých.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

Příloha 2: Soupis veřejných zásahů

Název zásahu	Zdroj (s odkazem) hypertextovým	Rozpočet	Výstupy	Na který z 6 stavebních kamenů úspěšných politik vzdělávání dospělých se zaměřuje? (zaškrtněte všechny relevantní odpovědi)						Další podrobnosti/popis (účel, délka trvání, odpovědný subjekt atd.)
				Vzbuzuje zájem studujících o učení	Investice zaměstnavatelů do učení	Zlepšuje rovnost přístupu pro	Učení, které je relevantní	Vysoce kvalitní učení	Soudržná politika	
Projekt POVEZ II (Podpora odborného	https://esf2014.esfcr.cz/dap/LW/Views/Core/Detail?action=get&id=FAE15CE6-2EFA-4ECD-B9D2-E19BC804F15B&idForm=7379	CZK 3499850000	2015–2020		x		x			Projekt POVEZ II se zabývá problematikou lepší adaptability a flexibility pracovní síly na neustále se měnící situaci na trhu práce. Má

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

vzdělávání zaměstnanců II) (ESF)	6f02-af07-40b9-b717-9fc2a7764287&idbo=b4293004-1ec0-467c-ac50-7c241c3f373d								řešit nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi. Zaměstnavatelé, osoby samostatně výdělečně činné a nevládní neziskové organizace mohou požádat o příspěvky na vzdělávání a rekvalifikaci zaměstnanců a po dobu, kdy zaměstnanec prochází odbornou přípravou, jsou rovněž hrazeny jeho mzdové náklady. Projekt provádí úřad práce v rámci Operačního programu Zaměstnanost.
Projekt VDTP II (Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II) (ESF)	https://esf2014.esfcr.cz/dap/LW/Views/Core/Detail?action=get&id=8A411584-6A78-4A1C-B99F-39E2CF1E7D41&idForm=73796f02-af07-40b9-b717-9fc2a7764287&idbo=b4293004-1ec0-467c-ac50-7c241c3f373d	CZK 10500000 00	2016– 2020				x	x	Tento zásah je zabývá nesouladem mezi nabídkou dovedností a poptávkou po nich na trhu práce. Cílem projektu je vybavit uchazeče o zaměstnání relevantními dovednostmi, které jsou důležité pro zaměstnání nebo samostatně výdělečnou činnost, včetně komunikačních dovedností, dovedností potřebných k nalezení zaměstnání atd. Dlouhodobě nezaměstnaným se poskytuje individuální podpora a pomoc. Rekvalifikace budou vybírány a nabízeny tak, aby zaplnily mezery v oblasti dovedností a neobsazená pracovní místa na trhu. Upřednostňovanými podporovanými skupinami jsou osoby se sluchovým postižením a osoby sociálně vyloučené,

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

										přihlásit se však může každý klient veřejných služeb zaměstnanosti (nezaměstnaný).
Projekt KVASAR (plánováno) (ESF)	-	-	-	x				x	x	Výstupem projektu KVASAR (Zvyšování kvality a efektivity systému dalšího vzdělávání ve spolupráci se zaměstnavateli) bude návrh přezkumu rekvalifikačních kurzů, aby lépe odpovídaly potřebám trhu práce, nezaměstnaných a studentů. Rekvalifikace by měla být prováděna formou modulů s cílem zohlednit předchozí učení osob, které rekvalifikační procházejí.
Projekt Místa zblízka (ESF)	http://www.fdv.cz/mista-zblizka	CZK 26295733	2017–2020	x				x		Jedná se o sociální inovační projekt, který usiluje o změnu vedoucí k formování soběstačné, udržitelné a učící se lokality. V průběhu projektu se lidé naučí užívat vnitřních zdrojů a potenciálu místa, kde žijí a pracují. Projekt se provádí na čtyřech vybraných lokalitách s vysokou nezaměstnaností. Pro místní obyvatele, kteří o to projeví zájem, se pořádají kurzy, workshopy, participativní a facilitační setkávání, komentované procházky a setkání s odborníky atd.
Projekt JobHub (ESF)	http://www.fdv.cz/jobhub	CZK 39753164	2016–2019	x						Projekt JobHub vytvoří informační systém na podporu kariérového poradenství a kariérových poradců. Bude obsahovat a propojovat diagnostické a poradenské nástroje, různé zdroje informací na trhu práce a zahrnovat sdílenou on-line platformu pro kariérové poradce.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

Projekt Vzdělávací praxí (ESF)	http://www.vzdelavanipraxi.cz	CZK 15530635 3	2016– 2019				x			Tento zásah má za cíl poskytnout jednotlivcům ze způsobilých cílových skupin, kteří o to mají zájem, (uchazeči o zaměstnání registrovaní na úřadu práce, rodiče na rodičovské dovolené, osoby nad 50 let nebo osoby s nízkou kvalitací) možnost absolvovat stáž v podniku. Fond dalšího vzdělávání (agentura spravovaná MPSV) zprostředkovává stáže prostřednictvím propojení vhodného stážisty s vhodným podnikem a nabízí související poradenství oběma stranám. Stáže trvají 1 až 6 měsíců. Projekt vychází z podobného projektu „Stáže ve firmách“, který byl prováděn v předchozích letech.
Projekt PROKOP- central (Prohlubování kompetencí pro zvýšení zaměstnatelnosti)	http://www.fdv.cz/prokop-central	CZK 10115134 5	2017– 2020	x		x	x			Projekt zapojuje účastníky z cílových skupin, zejména dlouhodobě nezaměstnané a neaktivní osoby, do odborné přípravy zaměřené na finanční gramotnost, občanské a měkké dovednosti. Tým externích školitelů a poradců byl sestaven tak, aby zajistil činnosti v jednotlivých krajích. Důraz se klade na kvalitu odborné přípravy, cílený přístup a komplexnost podpůrných činností, zejména pak na vysokou interaktivitu, zapojování účastníků do aktivní participace, praktický nácvik modelových situací atd.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

Projekt PROKOP- východ (Prohlubování kompetencí pro zvýšení zaměstnatelnosti) (ESF)	http://www.fdv.cz/prokop-vychod	CZK 93540504	2016– 2019	x		x	x			Projekt zapojuje účastníky z cílových skupin ve třech moravských krajích, zejména dlouhodobě nezaměstnané a neaktivní osoby, do odborné přípravy zaměřené na finanční gramotnost, občanské a měkké dovednosti. Tým externích školitelů a poradců byl sestaven tak, aby zajistil činnosti v jednotlivých krajích. Důraz se klade na kvalitu odborné přípravy, cílený přístup a komplexnost podpůrných činností, zejména pak na vysokou interaktivitu, zapojování účastníků do aktivní participace, praktický nácvik modelových situací atd.
Projekt DIGI Strategie 2020 (ESF)	http://www.fdv.cz/digistrategi e2020	CZK 53740050	2016– 2019	x			x			Projekt DIGI Strategie provádí cíle stanovené ve Strategii digitální gramotnosti České republiky na období 2015 až 2020 a v jejím akčním plánu. Hlavním cílem je zlepšit digitální dovednosti českého obyvatelstva. Veškeré informace a nástroje pro učení budou k dispozici na portálu, který bude pomáhat lidem seznámit se s novými technologiemi a naučit se je používat. Ve všech krajích budou uspořádány workshopy a roadshow.
Program Záruky pro mládež (ESF)	Prováděno veřejnými službami zaměstnanosti v 11 krajích České republiky.	CZK 10000000 00	2016– 2019	x		x				Program Záruky pro mládež vychází z evropské iniciativy Záruka pro mladé lidi. Hlavním prováděcím subjektem programu je úřad práce. Cílem je vytvořit širokou nabídku vzdělávání pro různé skupiny mladých lidí podle jejich individuálních potřeb a možností.

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

										<p>konkrétně na německý jazyk, protože region se nachází u hranic s Německem).</p> <p>Cílem činnosti Návrat do vzdělávání je motivovat účastníky bez vzdělání, aby se vrátili do školy, a to prostřednictvím individuálního i skupinového poradenství. V rámci této činnosti úřad práce úzce spolupracuje s vhodnými školami zaměřenými zejména na praktickou odbornou přípravu. Návrat do vzdělávání nabízí motivační činnosti, diagnostiku profesní orientace a studijních dovedností, přípravu na přijetí do vzdělávání – pomoc odborného pracovníka, „ochutnávku“, přijetí do vzdělávání s pomocí poradců pro vzdělávání a doprovodná opatření (úhrada cestovních nákladů, ubytování, strava, lékařské prohlídky, školní pomůcky).</p>
Mezinárodní projekt GOAL (Erasmus+)	http://www.projectgoal.eu/index.php	-	2015–2018	x		x				<p>Projekt GOAL (Poradenství a orientace pro dospělé studenty) je financován programem EU Erasmus+. Projekt se provádí v šesti zemích, českým partnerem je Národní ústav pro vzdělávání (instituce v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy). Cílem projektu je zlepšit současné modely poradenství a orientace pro dospělé, tak aby tyto služby mohly konkrétně oslovit dospělé s nízkou kvalifikací, dlouhodobě nezaměstnané, neaktivní dospělé osoby, osoby předčasně</p>

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

										<p>odcházející ze vzdělávání bez ukončeného vyššího sekundárního vzdělání a sociálně znevýhodněné dospělé.</p> <p>Projekt má také dva další specifické cíle: Zprvé – určit kritické faktory a kritéria úspěchu jako základ pro vývoj politiky vycházející z důkazů v oblasti zavádění center pro poradenství a orientaci, pokud jde o příležitosti pro ověřování předchozího učení v Evropě. Zadruhé – rozvíjet strukturální podpůrnou základnu mezi subjekty přijímajícími rozhodnutí a příslušnými zúčastněnými stranami pro rozšíření modelu vzdělávacího poradenství a orientace ve všech partnerských zemích.</p> <p>Projekt GOAL slouží v České republice jako pilotní projekt – tvůrci programu de facto začínají od nuly. V současnosti v České republice neexistuje dostatečná podpora pro neaktivní cílovou skupinu: služby související s kariérovým poradenstvím nejsou rozšířeny a široká veřejnost si jich obvykle není vědoma.</p>
Projekt KOMPAS (Predikce trhu práce)	není k dispozici (září 2017)	–	2017–2020					x		<p>Cílem projektu je (do roku 2020) vytvořit udržitelný a spolehlivý systém monitoringu trhu práce a predikcí, který bude propojovat celostátní a regionální úroveň. Systém bude shromažďovat a zpracovávat dostupné statistické údaje, jakož i kvalitativní údaje o</p>

Nezávislá síť vnitrostátních odborníků v oblasti vzdělávání/dovedností dospělých
Úplné znění zprávy o České republice

(ESF)										regionálním a celostátním vývoji, důležitých změnách a technologických trendech. Výstupy systému mají podle očekávání mít dopad na poskytovatele vzdělávání (počáteční i další odborné vzdělávání a příprava), veřejné služby zaměstnanosti (zodpovědné za odbornou přípravu), krajské orgány (zodpovědné za počáteční odborné vzdělávání a přípravu), zaměstnavatele a ústřední orgány (Ministerstvo práce, Ministerstvo školství), a to prostřednictvím komplexní webové stránky.
-------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

JAK ZÍSKAT PUBLIKACE EU

Bezplatné publikace:

- jeden výtisk:
prostřednictvím stránek EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- více než jeden výtisk nebo plakáty/mapy:
od zastoupení Evropské unie (http://ec.europa.eu/represent_cs.htm);
od delegací v zemích mimo EU (http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm);
kontaktováním služby Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_cs.htm)
nebo telefonicky na čísle 00 800 6 7 8 9 10 11 (bezplatná telefonní linka pro volání odkudkoliv z EU) (*).

(*) Poskytnuté informace i většina hovorů jsou bezplatné (ačkoliv někteří operátoři, telefonní budky nebo hotely vám mohou účtovat poplatek).

Placené publikace:

- prostřednictvím stránek EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Placené předplatné:

- u některého z prodejců Úřadu pro publikace Evropské unie
(http://publications.europa.eu/others/agents/index_cs.htm).

Úřad pro publikace
Evropské unie